

Verbis Aut Re

NR 1/2017 (1)

ISSN: 2585-4542

AASTAT
TURVALISEMAT
EESTIT

10
FELIKS
ANGELSTOK –
INSENER,
KES TULI
SISEKAITSE-
AKADEEMIA
RAJAMA

16
KATRI RAIK:
OLEN LIIGA
PALJU
FBI-FILME
VAADANUD

34
HÄIREKESKUSE
PÄÄSTEKORRALDAJA
– ELUPÄÄSTEV
ELUKUTSE

2 PRIIT SUVE: NÕUDED
TURVALISUSE VALLAS TÖÖTAMISEKS

ELLUJÄÄM | SAKADEEMIA

SISEKAITSEAKADEEMIA AASTAPÄEVARETK

24. - 26. MAI

6-LIIKMELISED VÕISTKONNAD

14 KONTROLLPUNKTI

ÜLIM VASTUPIDAVUS

ÜKS EESMÄRK

TALLINNAST VAIKE-MAARJASSE
85 KM

**KAS OLED
SELLEKS VALMIS?**

SISEKAITSEAKADEEMIA

LISAINFORMATSIOON JA REGISTREERIMINE:
WWW.SISEKAITSE.EE/AASTAPAEVARETK

HEA LUGEJA!

Sa hoiad käes Sisekaitseakadeemia ajakirja esimest numbrit. Selle eelkäija oli samanimeline ajaleht, mis ilmus aastail 1992–2015. Ajaleht ilmus korra kuus (välja arvatud suvekuudel), ajakiri hakkab esialgu ilmuma kolm korda aastas: septembris, jaanuaris ja mais, juhatades nii sisse vastavalt õppeaasta alguse, uue kalendriaasta ning õppeaasta lõpu.

Ajakiri on mõeldud kõigile Sisekaitseakadeemiaga seotud inimestele, nii kadettidele, õppejõududele, personalile kui ka vilistlastele, koostööpartneritele ja teistele huvitatutele. Siit leiab loodetavasti meelepärast lugemist igaüks.

Nagu näha, on lugusid ja rubriike palju, kuid et tegu on alles esimese numbriga, on võimalik ka uute rubriikide lisandumine, olemasolevate vahetumine ja teisenemine. Kõik see sõltub lugejate vastuvõtust.

See ajakiri on kollektiivne looming, toimetus teeb koostööd kõigiga, kes tunnevad, et neil on midagi olulist, huvitavat ja asjakohast ütelda. Seega kutsun üles andma julgelt tagasisidet ning pakkuma kaastöid. Uus number ilmub juba septembris ja materjali esitamise tähtaeg on 7. august 2017. Seniks aga toredat lugemist ja kaasamõtlemit!

Lauri Vanamõlder
tegevtoimetaja

SISUKORD

AKTUAALNE	2
Nõuded turvalisuse vallas töötamiseks • <i>Priit Suve</i>	
UUDISED	7
PERSOON	10
Insener, kes tuli Sisekaitseakadeemiat rajama • <i>Lauri Vanamõlder</i>	
INTERVJUU	16
Katri Raik: olen liiga palju FBI-filme vaadanud • <i>Lauri Vanamõlder</i>	
TEADUS	23
Riiginõuete sissenõudmise efektiivsusest Eesti täitesüsteemi näitel • <i>Kerly Randlane</i>	
SPORT	27
Kelly Nevolihiini ja Karl Koha aasta sportlase tiitel – tunnustus ja sära pärast pikka pingutust • <i>Epp Jalakas</i>	
KADETTID	30
Uus üliõpilasesindus • <i>Heleri Pärnik</i>	
VILISTLASED	32
Meid on enam kui 10 000 – ühinegem!	
ELUKUTSE	34
Häirekeskuse päästekorraldaja – elupääste elukutse • <i>Kätlin Alvela</i>	
UUDISED	39
LÄHETUS	40
Minu Afganistan • <i>Marek Link</i>	
AJALUGU	42
Nii me alustasime • <i>Valdur Talts</i>	
RAAMATUKOGU	44
Uudiskirjandus Sisekaitseakadeemia raamatukogus	
KIRJASTUS	45
2017. aasta kevadsemestril ilmunud õppekirjandust	

Verbis Aut Re on Sisekaitseakadeemia ajakiri.
Ilmub kolm korda aastas. ISSN (pdf): 2585-4542; tiraaz: 1000

Address: Kase 61, 12012 Tallinn; **telefon:** 696 5350; **e-post:**
kirjastus@sisekaitse.ee; **koduleht:** www.sisekaitse.ee/kirjastus;
trükk: Ecoprint

Peatoimetaja Kreet Stubender-Lõugas; **tegevtoimetaja**
Lauri Vanamõlder; **keeletoimetaja** Siiri Soidro; **make** ja **kujundus**
Jan Garshnek; **fotod:** Tiit Tamberg, Tiit Mõtus,
Sisekaitseakadeemia kogu; **esikaane foto:** Tiit Mõtus; **kolleegium:**
Tõnis Elling,
Marek Link, Ene Puhm, Andres Pung, Merle Tammela

Ajakirjas ilmunud artiklid, fotod ja illustratsioonid on
autorioigustega kaitstud teosed. Toimetusel on õigus lugusid
toimetada ja lühendada.

Ajakirja järgmine number ilmub septembris 2017.

NÕUDED

TURVALISUSE VALLAS

TÖÖTAMISEKS

Nii turvalisusega seotud elukutsete arenguks kui ka tänapäevases ennustamatus maailmas turvalisuse küsimusega edukaks tegelemiseks esitavad ühiskonna kõik osapooled järjest suuremaid nõudmisi, millest mööda vaatamine võib tõsisid probleeme tekitada. Ühiskonnateadlane professor **PRIIT SUVE** vaatab lähemalt, millistele tänapäevastele nõudmistele tuleb meil vastata.

Nii nagu piirivalvetööl ei ole eriteadmisteta võimalik edu saavutada, on ka teiste siseturvalisuse valdkonna töödel edu garantiiks põhjalikud teadmised.
Foto: Sisekaitseakadeemia arhiiv, 2013

Kui avalikus sektoris räägitakse tööks vajalikest väärtustest, teadmistest ja oskustest, siis kasutatakse sageli pehmemaid sõnu, nagu näiteks „ootused“. Niisugune toetav ja meeleolu loov lähenemine on meeldiv, kuid avaliku sektori töötajana peaksime „ootust“ tõlgendama „nõudmisena“, kuna tegeleme ühiskonnas nii olulise küsimusega kui turvalisus. Selline veidi otsekohesem ja karmim tähendusväli tuleneb avalike teenistujate suurest ja üllast ülesandest, mis kaasneb riigiteenistusse asumisega: meie võimalused on ühtaegu kohustused, kus allahindlust teha ei saa ja tuleb pingutada kogu aeg maksimaalselt.

„Ootused“ on hägusema ja sõbralikuma kuvandiga sõna kui „nõudmised“. Viimase puhul on

nii tähistaja (nõudmiste esitaja) kui ka tähistatav (siseturvalisuse valdkonna töötaja) võtnud näiliselt konkreetsema vormi, kuid sellest vormist veel tähtsam on, et nende kahe *suhe* on selgem ja distsiplineerivam.

Kuigi tänapäevase relatsioonilise sotsioloogia vaatepunktist ei ole võimalik *lahutada* organisatsiooni selle tegevuskeskkonnast ning organisatsiooni liikmeid organisatsioonist, on osalisi siiski võimalik eristada. Organisatsioon, selle liikmeskond ja tegevuskeskkond asuvad ühises vastastik-sõltuvas ruumis. See on üldteada tõsiasi ning tähendab, et nad mõjutavad üksteist isegi siis, kui nad seda ei soovi või ei pea seda võimalikuks. Mõnikord kipuvad näiteks Eestis või mõnes teises

Joosep Toots isaga põllumajanduse süsteemi üle arutamas. Foto: Eesti Filmiarhiiv

väga turvalises ühiskonnas asjaosalised eitama nii elukutsest kui ka väliskeskonnast tulenevaid nõudmisi, justkui see neid ei puuduta või – mis veel hullem! – nad arvavad, et teavad ise paremini, millega nad tegelema peaksid.

Sisemised ehk professionist tulenevad nõudmised

Joosep: „Ütle, missugune põllumajanduse süsteem on praegu teie pool maksev?”

Isa: „Kuidas „missugune?”

Joosep: „Nojaa-noh, no mitmesse põldu jaotatakse künnimaa?”

Isa: „Ah nii! No see on ikka nii nagu enne.”

Joosep: „Ei noh, see süsteem on juba ajast ja arust!”

(...)

Joosep: „Aga karjakasvatus, mis töögu on meil lehmad?”

Isa: „Kurat nende töögu teab! Seal nad väljas on.”

Joosep: „Jaa, nagu ma näen ollakse kodumaal väga viha vastu võtma uuendusi ja süsteemi.”¹

Joosepi küsimus põllumajanduse „süsteemist” puudutab kõiki siseturvalisuse valdkondi ja on vahetult seotud teadmistega. Naljaga pooleks võib öelda, et politseivaldkond on sarnaselt näiteks meditsiini, hariduse ja riigijuhtimisega midagi sellist, kus väga paljudel inimestel on kindel seisukoht või nad usuvad, et just neil on väärtuslikke teadmisi ja soovitusi, mida professionaalidel ei ole. Seetõttu toon järgnevalt näite just politseivaldkonnast. Võiksime kujutleda, et Joosep astub juhusliku politseitöötaja juurde ja pärib: „Missugune politseitöö korralduse süsteem on praegu teie pool maksev?” Olen politseis töötanud üle 25 aasta ja teinud 2015. aastal mahuka uuringu ning julgen seetõttu väita, et Joosep saaks tõenäoliselt vastuseks midagi sellist: „Meie töötame kogukonnakeskse politsei

1 Mängufilm „Suvi”, Tallinnfilm: 1976.

põhimõtete järgi." Võib-olla olekski sellel politseinikul mingis ulatuses õigus. Ei tea ja siin me sellel küsimusel ka ei peatu. Kujutleme vaid, et Joosep küsib veel ühe küsimuse: „Miks te just sellise politseitöö korraldamise viisi valisite ja missuguseid alternatiive te kaalusite?" Siin saab minu kujutusvõime otsa. Ma ei oska arvata, mida politseinik võib vastata või kuidas reageerida. Aga miks see küsimus politseiniku elukutse ja turvalisuse seisukohast oluline on? Sellele vastaks tuntud indoloog Max Müller usundite võrdleva analüüsi vajalikkust rõhutades järgmiselt: „Inimene, kes teab vaid üht usundit, ei tea ühtegi usundit" (Raud, 2013: 275). Nii võib ilmselt väita ka teiste turvalisusega seotud valdkondade kohta, kuid politseinäite lõpetuseks ütleksin maxmüllerlikult: „See, kes teab vaid üht politseitöö korraldamise viisi, ei tea tegelikult ühtegi." Siinkohal tuleb meenutada ka Umberto Eco mõtet ilust: enese ilust või inetusest saame aru alles siis, kui ennast kellegagi võrdleme. Nii on ka siseturvalisuse kujundamise vahenditega. Nende vajalikkuse, sobilikkuse või kasulikkuse üle saame otsustada alles siis, kui mõtestame neid teiste vahendite, näiteks militaarse politsei, probleemipõhise politsei, avalik-era või bürokraatliku politsei (Ponsaers, 2001; Suve, 2017) valguses ja püüame neid siduda oma tegevuskeskkonnaga.

Turvalisus hõlmab nii lihtsalt lahendatavaid kui ka väga keerulisi, isegi defineerimatuid või raskesti defineeritavaid ja lahendamatu ehk nurjunud probleeme. Viimaste hulka liigitatakse nii terrorism, korruptsioon kui ka tänavakuritegevus. Seaduses kirjas olevad või rahvusvaheliste organisatsioonide pakutud legaaldefiniitsioonid võivad küll püüda neid nähtuseid piiritleda, kuid lõplikult jääb nende eesmärk ikkagi kättesaamatuks. Igatahes võib üsna kindlasti väita, et tundes või kasutades vaid üht vahendit (näiteks kogukonnakeskse politsei põhimõtteid), ei ole ükski organisatsioon edukas. See ongi professionisisene nõudmine: iga elukutse esindaja *peab tundma* ja *oskama kasutada* peamisi oma valdkonna võimalusi. Lisaks peab ta otsima lahendusi ka teistelt eluvaladelt (politsei puhul näiteks meditsiinist, haridusest, ettevõtlusest), sest teadmine tekib ikka äärealal, kokkupuutel teiste teadmistega.

Väliskeskonnast tulenevad nõudmised

Iga organisatsioon ja elukutse on omavahel seotud ning käsitletavad vaid konkreetse tegevuskeskkonna kontekstis. Selle mõistmine on äärmiselt tähtis ja seepärast kordan ülalnimetatut: elukutse, organisatsioon ja selle liikmed ning väliskeskond on lahutamatud. Neid eraldi – mitte eraldiseisvalt! – vaadeldes tuleb seda kogu aeg mees pidada. Just selliselt tuleb ka selle artikli ülesehitust ja esitust mõista: turvalisus ja kõik sellega seotu on lahutamatu, vastastik-sõltuvuses. Selleks aga, et asjad selgemad tunduksid, tuleb mõnikord teha teatud lihtsustusi. Nii ka siin.

Turvalises riigis on hea elada. Kuid nii nagu hea oluriik muudab kodanikud mitmes mõttes laisaks, on ka turvalises riigis oht, et turvalisusega seonduvat alatahtsustatakse. Olgu see sissejuhatavaks märkuseks, sest keskendun nõudmistele, mida väliskeskond esitab turvalisusega seotud organisatsioonidele ja inimestele. Teen seda kahest erinevast vaatepunktist: esiteks tööandjate muutunud vajadused tööjõu otsingutel ja teiseks infost küllastunud ühiskonna vajadused.

Tööandjate muutunud vajadused

Maailma Majandusfoorum (World Economic Forum, 2016) avaldas eelmisel aastal raporti „Tuleviku tööd". Tegemist oli väga mahuka üleilmse uurin-guga, mis haaras nii avalikust (teenuste tähenduses) kui ka erasektorist 371 suurettevõtet paljudest riikidest, suur hulk neist olid rahvusvahelised ettevõtted. Raportis märgitakse, et mitmetest praegu väga nõutud ja vajalikest töödest ei olnud veel kümme aastat tagasi keegi kuulnud ning umbes 65% nüüd kooliteed alustavatest lastest hakkab tegema tööd, mida praegu ei ole olemas. Võib ainult oletada, kas politseitöö, nii nagu me seda tunneme, eksisteerib veel 20–30 aasta pärast või on see teisenenud.

Selle artikli ja ajakohase *policing'*u kontekstis märgin järgnevas vaid muutunud vajadusi tänapäevases tööelus hakkamasaamiseks. Arvatakse, et aastal 2020 on 36% töödel kõige olulisem oskus komplekssete probleemide lahendamine ning ainult 4% töödel füüsiline võimekus. Eelkirjeldatud elukutsest tulenevate nõudmistele ja väliskeskonnast

tulenevate nõudmiste siduslülilik võib pidada oluliselt suurenevat vajadust sotsiaalsete oskuste järele. Valdcondadeüleselt hinnatakse töötajaid, kellel on hea veenmisoskus, kõrge emotsionaalne intelligentsus ja teadmiste edasiandmise ehk õpetamise oskus. Need kõik on sellised oskused, mis on juba praegu politseinikule edukaks tööks möödapääsmatud. Seda kinnitab ka Politsei- ja Piirivalveameti 2016. aastal tehtud kvalitatiivuuringu viie Eesti maakonna eri eluvaldkondade (haridus, justiits, ettevõtlus, meedia, kohalik valitsemine, avalik sektor, mittetulundus) esindajatega (Suve, 2016). Uuringu käigus tehti süvaintervjuud 101 tippjuhiga ning sinne artikli kontekstis on ootused nii politseile kui ka Eesti valitsejatele (valitsus, parlament ja sisejulgeoleku juhid) üsna ühemõttelised.

Ühiskonna muutunud vajadused

Informatsioonitulus oodatakse professionaalide arvamusi; oodatakse, et eksperdid võtaksid sõna mitte pelgalt oma valdkonnaga seoses, vaid laiemalt. Näiteks soovitakse, et politseinikud muutuksid ühiskonnas turvalisuse küsimustes intellektuaalseteks liidriteks; et politsei ei esineks ainult siis avalikkuse ees, kui on tegemist konkreetse kuriteojuhtumiga. Inimesed tahavad, et politsei avaldaks arvamust ka ühiskonnaelu turvalisuse üldistes aspektides. Näiteks, kui avaliku elu tegelane teeb sildistavaid-halvustavaid tähelepanekuid vähe-
muste kohta või seksistlikke märkusi naiste kohta, siis võiks politsei olla üks nendest, kes sellele tähelepanu juhib. On päevselge, et mõlemad näited on ühiskonda lõhestavad ja seega turvalisusega seotud. Siin terendab politseile hea võimalus kaasa rääkida ning politsei eksperdi staatust tugevdada. Kusjuures politsei all ei mõeldaks siin vaid Politsei- ja Piirivalveameti palgalolijaid, vaid ka näiteks Siseministeeriumi ja Sisekaitseakadeemia inimesi. Kui näiteks Sisekaitseakadeemia soovib olla turvalisuse küsimustes Eesti ühiskonnas (tunnustatud) ekspert, siis tuleb avalikus diskussioonis kaasa lüüa. Ei piisa sellest, kui keegi ise arvab, et on ekspert – selleks on vaja, et ka teised teda eksperdina tunnustaksid.

Üleilmsed arengud kinnitavad, et professionaalsete adekvaatsete arvamused avaldused on äärmiselt vajalikud. Nii USA viimastel presidendivalimistel

edu toonud kampaania näide kui ka idanaabri külvatavad ebatõed on viinud teatud mõttes demokraatia laienemiseni. Kui kasutada filosoof Tõnu Viigi sõnu, siis „demokraatia on laiendanud oma baasi veel ühele grupile, kes enne oli tõrjutud – lollidele”.²

Uued ülesanded

Haritud inimeste ja haridusinstituutide missioon on teha pidevat valgustustööd. On tõesti hirmutav mõelda, kuhu võime nii üksikisikuna kui ka ühiskonnana jõuda, kui otsused põhinevad ülelihtsustustel, pooltõdedel või lausa valedel. Mis saab siis, kui me ise hakkame või meie üle hakatakse tegema otsuseid, mis ainult meeldivad otsustajale? Praegune ühiskond nõuab professionaalide kaitset, adekvaatset ja arusaadavalt esitatud infot, julgeid arvamusi, kinnitust, et avaliku sektori töötajad ei kardaks poliitiku. Need nõudmised panevad meid proovile. Olen optimistlik, sest näen siseturvalisuse valdkondades järjest enam julgeid ja argumente otsivaid ja neile tuginevaid töötajaid, kes ei kummarda hierarhiat, vaid austavad teadmisi; kes lähtuvad praktiliselt humanismi põhiprintsiibist, et inimesena ei ole keegi kellestki parem. ■

Viidatud allikad

- Ponsaers, P., 2001. Reading about „community (oriented) policing” and police models. *Policing. An International Journal of Police Strategies & Management*, 24(4), pp 470–497.
- Raud, R. (2013). Mis on kultuur?: Sissejuhatus kultuuriteooriasse. Tallinn University Press/ Tallinna Ülikooli Kirjastus.
- Suve, P., 2016. Eesti elanike kujutlused turvalisusest ja politseist 1991–2021. Analüütiline raport. Politsei- ja Piirivalveamet.
- Suve, P., 2017. Do police strategies help promote creative policing? *European Journal of Policing Studies*, 100, p 12.
- World Economic Forum, 2016. The Future of Jobs. [Võrgumaterjal] Leitav: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs.pdf [Kasutatud: 24. aprill 2017]

2 „Plekktrum” 10. aprill 2017, ERR.

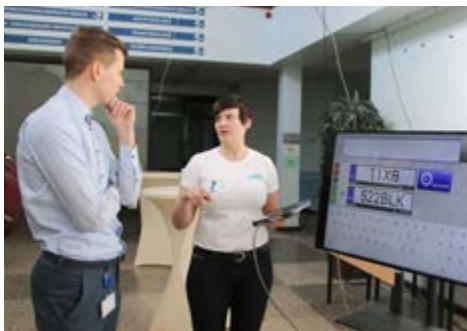
SISEKAITSEAKADEEMIA 25. AASTAPÄEVA TÄHISTAMINE

TOIMUNUD

17.–19. märtsil toimus Sisekaitseakadeemia, Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskuse, Tallinna Tehnikaülikooli ja IT Kolledži koostöös Eesti esimene siseturvalisuse Häkaton.

23. märtsil toimus Sisekaitseakadeemia 7. innovatsioonipäev „Tuleviku kodeeritud sõnum“, mis tõi kokku sadakond sisejulgeoleku haldusala praegust ja tulevast ametnikku. Innovatsioonipäev andis ülevaate Siseministeeriumi haldusala toimunud uuringutest ning massandmete ja geoinfosüsteemide võimalustest siseturvalisuse valdkonnas. Uusi riist- ja tarkvaratehnoloogiaid tutvustasid Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskuse esindajad ning teised koostööpartnerid nii Eestist kui ka välismaalt.

30. märtsil toimus Nordea kontserdimajas 25. aastapäeva kontsertaktus, mille käigus etendus Jaanus Rohumaa originaallavastus „Inimeseks kasvamine“, esitleti juubeliraamatut „25 aastat turvalisemat Eestit. Sisekaitseakadeemia 1992–2017“ ning anti üle akadeemia teeneteristid. Kuldristi sai Hanno Pevkur, teeneteristi Steve Lohman, hõberisti Ain Karafin, Ulvi Lahe ja Kerly Randlane ning pronksristi Tambet Krasnov, Sander Promm, Heleri Pärmik ja Kaarel Tõll. Öhtut juhtisid kadetid Diana Bronzova ja Burt Harrisson Purre. Tantsuks mängis Politsei- ja Piirivalveorkestri bigbänd, solist Robin Juhkental.

17. aprillil mälestati Metsakalmistul akadeemia esimest rektorit professor Eduard Raskat. Hiljem tunnustas rektor silmapaistvaid kolleege ja koostööpartnereid. Aukirja, hinnalise kingituse või tänukirja pälvisid Evelin Kattai, Toomas Lehtme, Triinu Kaldoja, Silva Kirsimägi, Urmas Krüger, Tiina Meos, Anne-Ly Nilbe, Erkki Osolainen, Katrin Pihl, Ramon Ruotsi, Andre Tammik, Marit Dremljuga-Telk, Mariann Rünk ja Heiki Soodla.

24. aprillil toimus tööandjate seminar, kus esitleti OÜ HeiVäl tehtud vilistlaste ja tööandjate rahulolu uuringut ning arutleti, kuhu ja kuidas peaks akadeemia edasi liikuma. Vestlusringis osalesid vasakult Kuno Tammearu (Päästeamet), Kätlin Alvela (Häirekeskus), Maarja-Liisa Maasik (vilistlastekogu), Rivo Reitmann (Maksu- ja Tolliamet), Priit Kama (Vanglateenistus) ja Tauno Tuisk (Politsei- ja Piirivalveamet).

TULEKUL

4. mail kell 16.00 algavad Tallinna õppekompleksis aastapäeva spordivõistlused kadettidele, töötajatele ja vilistlastele. Mõõtu võetakse teatejooksus, orienteerumises, sõudeergomeetril, võrkpallis ja korvpallis.

24.–26. mail toimub Sisekaitseakadeemia 25. aastapäeva retk Tallinnast Kase tänavalt Väike-Maarja päästekooli õppeväljakuni. Kuueliikmeliste meeskondadena läbitakse kolme päeva jooksul 85 kilomeetrit puhast ja ilusat Eestimaa loodust. Retke aitab korraldada Martin Kreek Ellujäämisakadeemiast.

27. mail kutsub Sisekaitseakadeemia koostöös Eesti Draamateatriga akadeemia töötajaid, vilistlasi, koostööpartnereid ja kadette vaatama teatri uuslavastust „Armunud Shakespeare”. Piletisooviga pöörduge Merle Tammela poole (merle.tammela@sisekaitse.ee).

14.–15. novembril toimub Radisson Blu Hotel Olümpia konverentsikeskuses Sisekaitseakadeemia, Siseministeeriumi ja Euroopa Komisjoni ühiskonverents „Security Research, Innovation and Education Event 2017”.

Emeriitprofessor Feliks Angelstok oma kabinetis
17. aprillil 2017. Foto: Tiit Tamberg

INSENER, KES TULI SISEKAITSEAKADEEMIA RAJAMA

Tekst: Lauri Vanamölder Fotod: autori erakogu

„Tule minu kabinetti, see on päästekolledžis, ruum 107!” kõlab telefonis reibas hääl, kui emeriitprofessoriga intervjuu tarbeks aega kokku lepin. Trehvamegi veidi aja pärast. Feliks Angelstoki käepigistus on soe ja tugev, hoiak rõõmus ja teotaheline. Ega ei ütleks küll, et tal on käimas juba 75. eluaasta. „Selle kinkisid mulle kadetid,” osutab ta aknalaual oleva uhke röövlinnukuju peale. „Ja ka need on eri kursuste ja kolleegide kingitused,” näitab Feliks uhkusega kapi otsas olevaid tuletõrjeautode mudelid. On kohe tunda, et mitu korda saadud parima õppejõu nimetus on korralikult välja teenitud au. Riivil on keskel kohal Priit Herodesse kujundatud perekonnavapp. See viibki meie jutu päris alguse juurde.

Feliks Angelstoki perekonna juured ulatuvad Viru- ja Võrumaale, kuid kokku said need hoopis kaugel Abhaasias Sulevi külas, kuhu väljarännanud esivanemad olid 19. sajandi lõpul elama asunud. Seal sündisid ta mõlemad vanemad, 1942. aastal ka Feliks ja kaks aastat hiljem tema õde. 1946. aastal tuli neljaliikmeline pere Eestisse, sest isa leidis, et siin on rohkem tegutsemisvõimalust kui väikeses talukohas, kus peale selle veel mitu venda ja õde ees. Lisaks kihutas tagant haridusjanu – juba enne sõda oli ta õppinud mitmel pool Venemaal. Veidi varem oli Eestisse kolinud vanatädi, kelle juurde Tallinnasse Kadriorgu pere esialgu elama asus. Mõne aja pärast said nad juba oma üürikorterid Koidula tänaval. Kui isa sai 1950. aastal töökoha tehasesse Ilmarine, kolisid Angelstokid Vana-Kalamaja tänavale, kus Feliks elas kogu kooliaja. Lapsepõlvesuved veetis ta samuti 1946. aastal Eestisse tulnud vanaemaga Lahemaa metsade keskel Harjumaal Kolgakülas sugulaste juures. Sealt sai alguse Feliksi loodusearmastus.

Uuesti Abhaasiasse sattus Feliks aga tükk aega hiljem, 1964. aastal. „Vanaisa elas Sulevi külas ja see oli merest nii 15–16 kilomeetri kaugusel. Sealt käis igal hommikul läbi veoauto, mis viis

Pere Sulevi külas 1946. aastal enne Eestisse sõitu. Ema Laine süles on õde Violetta, Feliks ja isa Feliks senior seisavad. Feliksile pandi isaga sama eesnimi, sest tema sündimise ajal arvati, et isa on sõjas surma saanud. Hiljem selgus, et kirjavahetuse katkemise põhjustas haavata saamine

Keskkooli päevil 1959. aastal klassikaaslastega vanarauda kogumas. Klassivend Jüri Veeritsa tehtud foto ilmus esimest korda Endel Laulu koostatud raamatus „Tallinna 1. Keskkool 1631–1981”

kohalike talunike saadusi alla mere äärde. Ja meie sõitsime siis ka selle kastis suvitama. Seal hakkas üks vanamees minuga rääkima, kas ma tean, kes keegi neist inimestest on ja kes tema on. Mina ei tundud muidugi kedagi, aga tuli välja, et kõik seal olid minu sugulased ja kõik teadsid mind. Tutvustaja ise oli vanaema vend Albert Kevvai!”

Vägevad mõjutajad

Kooliteed alustas Feliks toonases 1. keskkoolis, praeguses Gustav Adolfi gümnaasiumis, kus ta pandi kohe teise klassi. „Mul oli lugemine ja arvutamine selged ja ma olin siis ka juba kaheksa-aastane, nii et koolis käisin vaid kümme aastat,” muheleb Feliks. „Sain seal täitsa kenasti hakkama, nii et lõpetasin lausa hõbemedaliga.” Kooliajal sai tehtud kõvasti sporti, eriti meeldis korvpall, aga ka õppimine oli popp, selle põhjuseks peab Feliks koloriitseid õpetajaid. „Matemaatikat õpetas Erich Rajastu, kes oli samal ajal TPI-s professor Humala assistent ning tavatses ütelda, et „matemaatika tuleb

teil tuha ja liivaga naha vahele hõõruda!”, mida ta ka tegi. Ta kohustus lisaks käima matemaatikaringis ning valmistas meid ette kõrgkooli astumiseks,” meenutab Feliks.

Füüsikaõpetaja oli Charles Villmann – teadlane, kes uuris helkivaid ööpilvi. Tema tegi astronoomia-ringi, kus tuli samuti käia ja käidigi, muu hulgas vaadeldi augustiöödel Estonia puisteel asunud Tallinna tähetornis helkivaid ööpilvi. Eesti keelt õpetas klassijuhataja Heldi Tamm, kirjandustegelase Aksel Tamme abikaasa. Vahel käis Aksel Tamm ka ise kirjandust õpetamas.

„Loetud sai kooli ajal palju. „Seiklusjutte maalt ja merelt” oli kõik läbi loetud ja kuna ema töötas raamatupoes Lugemisvara, olid kodus ka kõik muud toonased sarjad olemas,” sõnab Feliks.

1960. aastal lõpetas Feliks keskkooli ja astus toonasesse Tallinna Polütehnilisse Instituuti peenmehaanika erialale. „Mõtted käisid küll ka mujale, kaalusin tõsiselt ka EPA metsandust, kuid proovisin vaid sinna,” meenutab Feliks. Eks omajagu mõjutas ka see, et tehases Ilmarine töötanud isa kaudu oli poiss suvel kuu aega treialioõpilasena ametis ja

see töö meeldis talle väga. Nii tekkis huvi mehaanika vastu. Lisaks tulid instituuti õppima kolm klassikaaslast.

Insenerikarjäär TPI-s

TPI-s õppis Feliks peenmehaanikainseneriks ja läbis vastavalt toonasele korrale ka ohvitseriõppe. Praktika sooritas ta Minski kellatehases, kus valis ka lõputöö teema, mille peaaegu valmis kirjutas, kuid naastes oli õppekateedri juhataja Nikolai Štšeglov määranud juba uued teemad. Nii sai Feliks teemaks „Lõikeprotsessi matemaatilise mudeli tehnoloogiliste parameetrite uurimine“, kuna neile loeti väga suures mahus ka kõrgemat matemaatikat ja muud sellega seonduvat. Diplomipraktika sooritas ta Pirita teel asunud elektrotehnika teadusliku uurimise instituudis.

Kui tuli töölesuunamine, sekkus taas kateedri juhataja, kes korraldas selle õpitudemuste pingerea järgi. „Olin selles kolmas ja valida oleks olnud mõndagi. Kuna kaks esimest valisid juba töökohtaks Pirita tee instituudi, siis ütles kateedri juhataja, et kolmas ja neljas mees jäävad tööle TPI-sse, ning pakkus järgmisena valikuvõimalust viiendale. Meie arglike protestide peale teatas ta, kuidas juba klaskid on öelnud, et vägivald teeb ajalugu. Kuna mul polnud töökoha suhtes kindlat nägemust ega erisoovi, siis leppisin olukorraga.” Nii sai 1966. aastal alguse 26 aastat kestnud ametiaeg tehnikaülikoolis, kus Feliks käis läbi õppejõukarjääri astmed assistendist vanemõpetajaks ja dotsendiks 1980. aastal. Enesetäiendamise võimalusi oli Budapestis, Stuttgartis, Varssavis ja Leningradi mehaanikainstituudis.

TPI-s oli toona mõtet töötada siis, kui käes oli teaduskraad, sest siis oli palk hoopis teine. Nii tuli asuda edasi õppima. Samuti tuli astuda parteisse, kuigi see polnud palav soov, kuid sellest tegi juttu juba kateedri juhataja ja ka isa soovitas, sest ilma poleks paljud võimalused olnud võimalikud. Parteis oli Feliks kuni Rahvarindesse minekuni, kui ta parteipileti ära andis.

Kuna Tallinnas ei olnud võimalusi mehaanika alal teaduskraadi saada, tuli Feliksil minna ennast täiendama Leningradi, kus ta õppis aastatel 1970–1973 Leningradi täppismehaanika ja optika instituudis sihtaspirantuuris professor Faidor Litvini

juures. Aspirantuurist naastes oli TPI-s juba töökoht ootamas ja Feliks Angelstokile anti ka korralduslikud kohustused: 1974. aasta detsembris määrati ta kasvatusala prodekaaniks, 1976. aastal mehaanikateaduskonna õppeprodekaaniks ja 1990. aastal dekaaniks.

TTÜ rektor Olav Aarna dekaani ametiketti kaela panemas tehnikaülikooli aulas 1990. aastal

Toetav perekond

1966. aastal Feliks abiellus ning 1967. aastal sündis poeg Aivar ja 1972. aastal tütar Auli. See oli keeruline aeg, sest enesetäiendamine viis pikaks ajaks kodust ära ning see sai teoks vaid tänu abikaasa Maie vanemate abile ja perekonna mõistvale suhtumisele. Pärast Leningradi oli pere jaoks aega rohkem ja ka lapsed läksid isa rada pidi. „Mõlemad on lõpetanud tehnikaülikooli – poeg keemia, tütar majanduse eriala. Tütar sai hiljem EBS-is magistrikraadi ja töötab SEB pangas, poeg on keemiasener ja tal on väike firma, mis tegeleb plasttoodete, nagu torude jms valmistamisega. Mul on kolm lapselast, me saame hästi läbi ja näeme regulaarselt. Noorem tütrepoeg on kaheksa-aastane ja temal käin praegu koolis vastas,“ jutustab Feliks oma perest.

Kannapööre

1991. aastal rääkis kolleeg tehnikaülikoolist sotsioloog Ivar Aimre Feliksile, et loomisel on selline kõrgkool, kus hakatakse õpetama kaadrit politseile ja kõigile teistele sisejulgeolekuerialadele. Feliksi sellest alguses vedu ei võtnud, sest ei kujutanud ennast niisuguses koolis ette, seda enam, et ees terendas suurepärase karjäär tehnikaülikoolis. Kuid Aimre ei jätnud jonnki ning 1992. aastal sai juba selgeks, et uues koolis on ka kaitseväge – seega on koos kogu Eesti kaitse. Siis leidis Feliks, et sellist kooli on iseseisvuse taastanud Eestile vaja ja temal on jällegi kogemused õppetöö organiseerimiseks, ning andis nõusoleku. „Kollegidele oli see muidugi üllatus. Panin siis Olav Aarnale lauale avalduse, et 1. juulist 1992 lähen ära. Tema arvas, et igal inimesel on õigus ise valikuid teha, ja nii ma tulingi Eesti Sisekaitse Akadeemiat tegema,” meenutab Feliks. „Eduard Raskat ma siis ei tundnud, olime põgusalt kohtunud mais või juunis. Mulle aga tema vaade koolile imponeeris, sest tegemist pidi olema igati kõrgetasemelise haridusasutusega ja alustada tuli tühjalt kohalt.”

Eri ametid akadeemias

Feliksi esimene amet akadeemias oli kantsler. „Ma ei teadnud algul ka ise, mida see tähendab, aga Raska jutu järgi pidin ma olema see mees, kes teda akadeemias asendab ja tegeleb kõikide asjadega. Eks õppetöö oleks muidugi südamelähedasem olnud, aga sellega tegeles põhiliselt Ivar Aimre – tema oskas humanitaarina leida selle ala inimesi õppejõududeks. Ka mina püüdsin teda aidata, võtsime üle TPI-st ainepunktipõhise õppekorralduse ja ka suures osas õppetööeeskirjad.”

Kohe algusest peale tekitas küsimusi, kus hakkab toimuma kutseõpe, sest politseil oli juba Paikusel kutsekool käima lükatud. Arutamist oli palju ja peale jäi Raska nägemus, et tuleb teha kõrgkool, kus on tagatud eri erialade sünergia, ja kutseõpe toimub eraldi. „Kutseõppes käis ju kõik kiiresti, aga meil siin oli õppeaeg neli aastat. See aeg aga tasus ootamist, sest vähemalt need, kes meile 1992. aastal õppima asusid, olid küll väga motiveeritud,” kinnitab Feliks Angelstok.

1994. aastal pani ta kantsleriameti maha ja valiti professoriks, kellena töötas 2015. aastani, kui temast sai Sisekaitseakadeemia emeriitprofessor. Sellesse aega mahtus ka õppeprorektori amet aastail 1996–1998.

Hommik akadeemias 1993. aastal, kus valvekorrapidaja raporteerib möödunud ööpäeva sündmustest

Akadeemia asupaik ja hooned

Kuna Eduard Raska tegeles lisaks teadustööga ja Ivar Aimre õppetööga, jäi Feliksi õlule tehtu talletamine järeltulevatele põlvedele ja nii asus ta vaikselt akadeemia ajalugu kirja panema. „Mälestused sellest ajast olid helged, kuigi tundus, et meid kogu aeg kiusatakse; et valitsus ikka ei saa aru, kui oluline akadeemia on, ega eralda meile eelarvest piisavalt raha. Eks meie asukohta peeti ajuti-seks ja seetõttu ei eraldatud remondiraha.

Pärast 1993. aastat saime esimese rahasüsti alles rektor Loodi ajal 2000. aastate algul, kui kuskilt jäi viis miljonit krooni üle. Tänu sellele saime hooned soojustatud ja plekiga kaetud. Sisuliselt on need aga ikkagi amortiseerunud. Eriti on selle all kannatanud õppurid, eelkõige nende sportimistingimused. Kui 1992. aastal tulin, siis olin seisukohal, et esimese asjana tuleb üliõpilastele luua korralikud sportimistingimused. Aga neid pole siiani.”

Nüüd, pärast viit kuud senisest kõige ägedamaid vaidlusi, on taas otsustatud, et akadeemia jääb sinna, kus ta on. Feliks on siiski ettevaatlik ega kipu hõiskama. „Ootame ära järgmised valimised. Olen täheldanud sellist tsüklit, et niipea, kui tulevad parlamendivalimised, aktiveeruvad kohe akadeemiat ümber tõstvad jõud. Praegu on küll otsused langetatud ja tahaks loota, et seekord lõplikult, aga kindel selle koha pealt olla ei saa. Vaatasin oma vanu märkmikke, et juba 1992. aasta sügisel on pakutud meile omaaegsete kahe Kose kutsekooli ruume ja ka ENSV juhtide maa-alust punkrit, kuid need hooned olid nii suured ja meil toona vaid 180 õpilast, nii et me kartsime, et upume sinna ära, ja loobusime. Neid pakkumisi tuli aga igal aastal järjest juurde.”

Rakendusmehaanika loengul B-korpuse auditooriumis 1994. aastal

Kas tõesti on kõige taga akadeemia väärtuslik krunn või hoopis midagi muud? „Meie kool on pinnuks silmas seetõttu, et siin on kõik erialad koos – just see, mis mind alguses võlus. Mäletan, kuidas üks Prantsuse kindral oli sellest hämmastuses, aga meie külalisraamatusse kirjutas, et kirjutab sellise kooli asutamisele kahe käega alla, sest neil kodus tegutseb iga ametkond omaette ja koostöö on väga keeruline, kuid meil on kõik koolivennad ja -õed ja asjad saavad tänu sellele hõlpsalt lahendatud.

Samal ajal heideti meile aga ette, et niisugune kooslus tegutseb vaid Põhja-Koreas. Suurematel riikidel on igal ametkonnal muidugi omad õppeasutused, nii kõrgemad kui ka kutseõppe omad, aga meie väikses Eestis on see mõeldamatu.”

Tegus ka praegu

Sel õppeaastal emeriitprofessor Angelstok enam loenguid ei loe, küll aga on tal käsil uurimistööd ja paari lõputöö juhendamine, nii et akadeemias kohtab teda ikka. Samuti mängib ta jätkuvalt korvpalli, ta on osalenud seeniorite võistlustel Euroopas ja mujal maailmas ning toonud koju nii mõnegi medali.

Akadeemiale soovib Feliks 25. sünnipäevaks, et kõigepealt saaksime omale korraliku tänapäevase kodu. „Kõik Eesti ülikoolid ja rakenduskõrgkoolid on oma hooned tunduvalt ajakohastanud ja ma arvan, et meie majade nigel seis kajastub ka üliõpilaste huvis akadeemia vastu. Konkurents üliõpilaste pärast läheb ju aina teravamaks, sest järjest väiksemad aastakäigud astuvad kõrgkoolidesse, ja oleks kurb, kui meie akadeemia selles konkurentsis kaotaks. Eesti riik vajab ometi meie lõpetajaid, seda usun endiselt ja sellepärast tulin ma kunagi akadeemiasse. Muidugi peaks akadeemia jätkuvalt hoidma kätt innovatsioonipulsi: meil on väga head simulatsiooniklassid ja inimesed, kes neid veavad, on entusiastid ja tublid.” ■

KATRI RAIK: OLEN LIIGA PALJU

FBI-FILME

VAADANUD

Sisekaitseakadeemia juhtimisest, üllatus-dest ja probleemi-dest, Narvast ning raamatukirjutamisest vestles rektoriga LAURI VANAMÖLDER.

Vabariigi aastapäevale pühendatud Sisekaitseakadeemia ühisrivistus 22. veebruaril 2016

Sa oled akadeemiat juhtinud ligi kaks aastat. Kui sa siia tulid, mida arvasid eest leidvat?

Ausalt öeldes olid mu teadmised akadeemiast siia tööle tulles napid ja peagi selgus, et pilt üsna idealistlik. Teadsin Lauri Taburit ja Priit Männikut, unistuste tööandja ja aasta juhi tiitleid, põnniakadeemiat, eelkoolitust – selle idee peale olin lausa kade. Ja muidugi olin Narva poolt vaadates kaasa elanud Ida-Virumaale kolimisele. See idee ei meeldinud mulle kunagi, sest räägiti vaid kinnisvarast, mitte sisust.

Mida eest leidsid?

Leidsin tööle pühendunud inimesi, paljud meist on endale tõsiselt selgeks mõelnud kuuenda SKA A¹ ehk armastuse SKA vastu. Aga leidsin ka palju ehmatavat. Hiiglasliku administratsiooni ja üsna laiutava halduspoole, suured ja minu meelest ebaõiglased palgavahed. Õppe- ja arendustöös avastasin palju maasikaid: simulatsioonikeskuse, LAK-õppe² ja osalt väga

1 Sisekaitseakadeemia 5 väärtust ehk A-d on ausus, ausust, asjatundlikkus, avatus ja areng. – *Toim.*

2 Lõimitud aine- ja keeleõpe. – *Toim.*

2017. aasta veebruaris avatud politsei taktikaliste laskeharjutuste lasketiir Paikusel

hea praktikakorralduse ning oma õppevahendite väljaandmise traditsiooni. Üllatus oli see, et kolledžid teevad omavahel nii vähe koostööd ja õppekavad puutuvad nii vähe kokku. Imestama pani ka see, kui killustatud olid õppekavad. Loodan just neis kahes teemas lähiaastatel läbimurret.

Mis veel üllatas?

Eks ma ikka ootasin nii nagu enamik Eesti inimesi rangemat korda. Eeldasin, et ühiselamutes ei laamendata. Et seistakse ühises rivis. Selgus, et kõik see on jäänud kaugetesse 90-ndatesse.

Üks SKA eripära on tihe koostöö oma ametitega. Olin ja olen meeldivalt üllatunud, kui oluline on SKA ametitele. Samas tehti esialgu palju

lauskriitikat, ka see oli ehmatav. Olen püüdnud konstruktivistset kriitikat kuulda võtta ja üsna kiiresti reageerida.

Mis meie taristut puudutab, siis sain peagi aru, et olen liiga palju FBI-filme vaadanud. Ehmatasin ära, kui nägin Paikuse kriminalistikaklassi, Kase tänava lasketiiru ja ühiselamu pesemisruumi. Sain palju mõtlemisainet. See oli reis 90-ndate algusesse. Ühiselamud ja Paikuse uued sportimisvõimalused ning lasketiir on esimesed sammud, mis on õnnestunud ära teha.

Mis sai alguses sinu kursiks, kuhu sa akadeemiat juhtida kavatsesid?

Eks kurss tuli ikka ministeeriumi, kooli omaniku ja ametite juhtide ootustest. Sain neist aimu kandideerimise käigus. Minu ülesanne on suhtuda täie tõsidusega akadeemia põhimäärusesse, mis kinnitab, et tegemist on oma eriala ainulaadse rakendus-kõrgkooliga. Akadeemia ei ole amet, akadeemia on kõrgkool. Akadeemia eesmärgid oleme ühiselt kokku leppinud akadeemia arengukavas.

Nimeta olulisimaid märksõnu.

Õppekava arendus, praktika ja teooria tasakaal, kolledžite koostöö, parimate praktikute toomine akadeemiasse – need on olnud kahe aasta märksõnad. Esimene töövõit oli kõigi meie õppekavade kõrge hinnang rahvusvaheliselt akrediteerimiskomisjonilt. Meil on põhjust uhke olla.

Kõige olulisemad märksõnad kõrgkooli jaoks on õppe kvaliteet ja vilistlaste, äsja kooli lõpetanud inimeste rahulolu. Ka ametite rahulolu. Esitlesime hiljuti esinduslikku tagasisideuuringut – see on põhjalik ja huvitav dokument. Peab ütlema, et olen rõõmus, et seda lugedes ei leidnud ma midagi, mis mind väga üllataks. Väikeses koolis on ju mured teada. Ning tegeleda tuleb kõige olulisemaga. Prioriteetide seadmine pole kunagi lihtne.

Head rakenduskõrgkooli ei ole olemas ilma rakendusuringute ja innovatsioonita. Akadeemial on aukartust äratav hulk innovatsiooniprojekte, kuid rakendusuringute puhul peame olema senisest tublimad.

Nüüd algusele tagasi vaadates: kas kurss on sama või on tulnud suunda muuta? Kui jah, siis kuhu ja miks?

Kurss ei ole muutunud ega muutu. Ka kooli omanik on võetud kursi – vaatamata ministrite vahetumisele – heaks kiitnud. Ministri koosolekulaua taga oodatakse ja tunnustatakse akadeemia jõupingutusi kvaliteedi tagamiseks ja parandamiseks. Olgu see siis õppekavades või rakendusuringutes.

Usun, et suured, kolleege puudutavad muudatused on nüüdseks lõppenud. Aga oma tööd tuleb tööajal ikka teha. Tööd tuleb teha südamega, kvaliteetselt ja tähtjaks. Akadeemia palgad on korralikud ja nõudmised kõrged. Kõigile mu öeldu ei meeldi, ma tean. Aga teistmoodi ei saa.

Mis on kõige keerulisem?

Vahest on järgmiste aastate sündmuste rägastikus kõige keerulisem see, kuidas hoida tähelepanu tasakaalus Tallinna ja Narva, inimeste ja kinnisvara vahel.

Akadeemial on olnud mitmeid traditsioone, mis on aga eri aegadel olnud kas varjusurmas või sootuks kadunud. Kas oled neist midagi taastanud või oled loonud uusi?

Traditsioone ei tohi lõhkuda. Usun, et need on kokkukuuluvustunde jaoks hädavajalikud. Uksest sisse tulles ei tohi esimese asjana lõpetada ühiseid ettevõtmisi ja väljasõite, üksteise tänamist ja muud niisugust. Püüdsin kolleegide ühisüritusi esimesel aastal hoida samas mahus, aga ikka uurida, kas neid ettevõtmisi ka oodatakse. Tõsi, mitmed tordid, aktused ja kõned on praeguseks kadunud. Kas need otsused on õiged, seda näitab aeg. Kuid pean akadeemia traditsioonidest lugu ja austan neid. Ühe traditsiooni loomisega läks küll nii, et ma ei teadnud, et see on juba 90-ndatel olnud. See on vabariigi aastapäeva ühisrivistus. Teine ühisrivistus aastast – akadeemilise aasta alguse kõrval –, mida vahepealsetel aastatel lihtsalt ei olnud.

Oled akadeemia rektorite reas esimene naine. Kas see fakt on sinu jaoks oluline? Kas see on akadeemia jaoks oluline?

Kui ma akadeemiasse tööle tulín, siis üks meeskolleeg ütles, et Lätis oli ka naisrektor ja politseikool pandi kinni. Kaotati politseiline kõrgharidus üldse ära, nii on see tänini. Eks ma ikka kerget torget tundsin.

Kolimise juttude keskel olin viie kuu jooksul nii mõnelgi korral ka üsna heitunud: kuidas edasi? Oleks ju täismahus kolimine tähendanud akadeemia sulgemist. Siis ma mõtlesin: naine laevas, laev põhjas. Võimalik, et Läti jutt andis mulle jõudu olla veel tugevam.

Sa juhtisid varem Tartu Ülikooli Narva kolledžit, võib lausa öelda, et löid selle, vähemalt sellisena, nagu seda praegu tuntakse. Mida see sulle õpetas ja kas midagi sellest on abiks ka siin?

Kui ma läksin juhtima Narva kolledžit, olin ma noor ja sinisilmne. See mind päästis. Ma tegin Narvas väga palju tööd, saavutasin paljugi isikliku eeskuju ja hoolimisega. Ma kasvasin koos oma inimestega. Tean Narva ajast, et juhil peab olema visioon, nõudlikkus ja ta peab sihiks võtma kvaliteedi. Kõrgkooli keskmis on õppijad, meil kadetid. Loeb vaid parim haridus. Kui selle nimel tuleb võtta vastu ebapoolarseid otsuseid, siis seda peab tegema. Kui on raske, tuleb minna ja otsida üles kadetid. See teeb meele rõõmsaks.

Kõige suurem õppetund Narvast on see, et kolledž või akadeemia on inimesed, mitte betoon. Narva kolledži hoone ehitus, mida minuga seostatakse, oli vältimatu kaasnähtus. Kui midagi on lubatud, tuleb see lõpule viia. Keskkond on oluline.

Viimased viis kuud möllu akadeemia Narva kolimise ümber on olnud kõigile teemaga

Just siia, Tartu Ülikooli Narva kolledži ühiselamu kõrvale tühjale platsile peaks praeguse kava kohaselt kerkima Sisekaitseakadeemia Narva kolledž. Foto: Aet Kiisla

seotud inimestele hullumeelne aeg. Sina etendasid selles vaat et kõige olulisemat rolli. Milline see aeg sinu jaoks tegelikult oli ja kuidas sa leidsid jõudu vastu pidada ja samal ajal akadeemiat juhtida?

Viis kuud kolimisjuttu oli vaieldamatult karm. Räägid ja räägid, seletad ja seletad. Helistad ja kirjutad. Ootad, et sinuga võetakse taas ühendust. Püüad aru saada ja mõista. Üle reageerida ei tohi, see on saatuslik. Vait olla on aga raske.

Kolleegid ja kadetid olid lõputult tublid, nii oma selges seisukohas kui ka toetuses. Ka igapäevatöö läks jõudsalt edasi, tõsi, mina panustasin vähe. Täni on töövõlad, näiteks pidamata arenguestlused. Olen eriti tänulik üliõpilasesindusele ja oma lähemale meeskonnale. Suur aitäh! Me saime mõistliku lahenduse just tänu teile.

Kindlasti ei maksa arvata, et nüüd on kõik. Nüüd on ju see väike asi: hooned tuleb valmis ehitada, need parimad, sest just need sobivad meile. Ning täita parima sisuga. Nii me kõigile lubame. Tuletan meelde arengukava lubadust, et aastaks 2025 on akadeemia Euroopa parim omasarnaste seas.

Praeguse seisuga jäävad akadeemia asupaigad muutumatuks, suvel hakatakse ehitama Kase tänavale uut peahoone ja tuleb ka Narva kolledž. Kuidas sa seda lahendust hindad?

Rahalises mahus on Tallinna ja Narva hooned ju peaaegu võrdsed. Tallinnas ehitamiseks kulub 15 miljonit, mis sisaldab ka akadeemia eelarveraha. See tähendab, et järgmised aastad tulevad kokkuhoidlikud. Narvas on koos projekteerimisega raha 12,8 miljonit, aga Narva lasketiir tuleb võimsam ja basseini on kõike muud kui odav lõbu. Tõsi, Narva maja on poole väiksem. Kindlasti ei tohi Narva projekti hingelt poole väiksemaks pidada. Minu südametunnistus lubab Narva rajada vaid parimat. Narva ja selle inimesed on just seda väärt.

Kuidas täita maja sisuga?

Mis sisse puutub, siis minu ei ole teist võimalust, kui Sisekaitseakadeemia Narva kolledž (SKANK) üles

Tartu Ülikooli Narva kolledži 2012. aasta sügisel valminud õppehoone. Foto: Kaarel Vanamõlder

ehitada: piirivalve- ja tolliõpe osaliselt, suures mahus praktika ja mitte ainult politseiõppes, vägev eelkoolitus, täienduskoolitus. Mahtu sel ettevõtmisel on, aga mõtlemist, veenmist ja ülesehitamisvaeva ka.

Nagu sa näed, hiilin ma veidi kõrvale küsimusest, kuidas ma lahendust hindan. Kuna ma tean väga täpselt lahenduse hinda, siis pean seda väga heaks. Tõsi, tööd on palju rohkem.

Naljaga pooleks: SKANK saab olema minu elu teine Narva kolledž. Ega mind enam kuhugi tööle ei võetagi: teadagi, kohe hakkab Narva kolledžit tegema. Seega, mis mul üle jääb. Ütlen otse: kavatsen kandideerida oma ametiaja lõpul Narva kolledži juhiks. Hinges igatsen koju tagasi. Aga inimene tahab, Jumal juhhib. Vaatame, mis saab.

Mis on su ametis kõige raskem?

Minu jaoks on keeruline rääkida ühte juttu palju kordi, seletada ja selgitada. Püüan seda siiski teha. Iseloomult olen pigem selline tüüp: esimene lask kõhtu, teine õhku, siis mõtlen. Juhhi töö on niisuguse karakteriomaduse juures väga distsiplineeriv. Minu jaoks on lausa solvav, kui inimesed oma lubadusi ei täida või targad inimesed tööga

venitavad ja kangelaslikult argumente otsivad, miks üht või teist tööülesannet mitte täita. Väga keeruline on siis inimesi välja vahetada, mõistlik on ju koostöökohti leida. Kahjuks on see vahel lootusetu ettevõtmine.

Oma kõigi tegemiste kõrvalt – oled ju ka Narva linnavolikogu liige – leiad sa ometi aega kirjutamiseks. „Minu Narva“ oli suisa bestseller ja nüüd on sul käsil selle järg. Miks sa seda teed ja millest järgmine raamat tuleb?

„Minu Narva“ jääb omaesse aega, vajasin väljaütlamise võimalust, kahjuks okupeeriti Krimm ja Eesti huvi Narva vastu kasvas tohutult. Minu raamatu kõrvale ei olnud teist, kust Narva kohta lugeda. Viimane korralik Narva ajaloo ülevaade ilmus 20. sajandi alul vene keeles ja viimase reisijuhi kirjutasin oma esimestel Narva aastatel koos hea kolleeg Andres Toodega.

Mul on kogu ideed, ma ei tea, milline või millised neist ellu viidud saavad. Pooleli on raamat Narva ajaloo kohta, 16. sajandi teisest poolest, niinimetatud esimesest Vene ajast. Sellest perioodist kirjutasin enam kui kümme aastat tagasi doktoritöö. Plaanin oma sünnipäevaks teha fotonäituse „Narva

50 aastat tagasi". Tahan Narva inimestele nende endi ajalugu lähemale tuua. Kolmanda ideena on tõesti töölaual raamat „Narva pärast Krimmi“. Ent olen Narvast eemal ja Narva elust kirjutamiseks pole enam õiget tunnet.

Kas kunagi võib tulla ka raamat „Minu Sisekaitseakadeemia“?

Mis seal salata, kiusatus oli ja on. Teema on vähemalt sama põnev kui Narva. Mul oli plaan saata eelmisel aastavahetusel kirjutatud paar lugu kolleegidele jõulukungiks. Lood said väga ausad ja ma ei usu, et mind oleks mõistetud. Mul endal sai kergem, see on tõsi. Muide, ka Narva raamatus ei kirjutatud ma tööst ja kolledžist. Seega on üks asi selge: SKA raamatut ei tule. Jäägu mu akadeemia-tunded saladuseks nii, nagu jäid ka kolledži lood.

Pälvisid hiljuti Skytte medali – autasu, mille sünni juures sa ise olid. Kas mingi ring on saanud täis?

Skytte medal on Tartu Ülikooli väga kõrge tunnustus inimesele, kes on Eestit teeninud. Olen oma ülikoolile väga tänulik. Arusaadavalt ei ole see tunnustus ainult mulle, vaid paljudele inimestele, kellega mul on olnud võimalus koos oma ülikooli ja riiki teenida. Sügav kummardus teile.

See, et sain ise osaleda medali ellukutsumisel ja siis ka sellega nomineerituks, on võimalik minu

põlvkonnas, nende hulgas, kes olid taasiseseisvunud Eesti sünni juures ning loiid uusi traditsioone. Ma arvan, et minu tööring on kahe kolmandiku peal. Palju on veel ees.

Akadeemial on juubelisünnipäev – 25 aastat tegutsemist on olnud keeruline, põnev ja tohutut tööd täis. Mida soovid akadeemiale järgmiseks 25 aastaks?

Palju õnne sünnipäevalapsele! Akadeemia sündis koos Eesti riigiga ja kestab sama kaua kui Eesti riik. Seega igavesti. Üks väike kõrgkool ei saa jääda ennast imetlema ja vaid endasse vaatama. Tuleb vaadata enda sisse ja enda ümber ning vajaduse korral muutuda, ajaga kaasas käia. See ei pruugi olla mugav, aga on kindlasti huvitav. Huvitavat ja tegusat elu, akadeemia! ■

Rektor Katri Raik hetk enne Hanno Pevkurile Sisekaitseakadeemia Kuldristi kätteandmist akadeemia aastapäeva-peol 30. märtsil 2017

RIIGINÕUETE SISSENÕUDMISE EFEKTIIVSUSEST EESTI TÄITESÜSTEEMI NÄITEL¹

2015. aastal tegid Sisekaitseakadeemia finantskolledži õppejõud uuringu, milles analüüsiti kohtutäiturite sissenõudmistevõime majanduslikku efektiivsust ning otsiti vastust uurimisküsimusele, miks süsteemis, mis tugineb kasumi eesmärgil tegutsevate kohtutäiturite tegevusele, jääb suur osa riiginõudeid tulemuslikult sisse nõudmata. Lisaks uuriti, millised on võimalused riiginõuete sissenõudmiskulude optimeerimiseks ehk millised on optimaalsed alternatiivid kehtivale täitesüsteemile. Uuringu tulemustest kirjutab Sisekaitseakadeemia maksunduse ja tolli õppetooli lektor **KERLY RANDLANE**.

Riigi eksisteerimine ei ole võimalik ilma rahaliste vahenditeta. Just seepärast kogub riik oma igapäevaste tegevuste finantseerimiseks erinevaid rahalisi kohustusi. Olgu nendeks siis maksud, trahvid, keskkonnatasud, kohtuotsustest tulenevad nõuded, sunnirahad, intressid vms. Üldistatult võib riigi kehtestatud tasumisele kuuluvaid või karistuseks määratud rahalisi kohustusi nimetada riiginõueteks². Seejuures mõjutab

igasugune tasumata riiginõue riigieelarvet ning riigi pakutavate avalike kaupade ja teenuste hulka ja kvaliteeti.

Vaatamata sellele, et maksud on riigieelarve suurim tuluaallikas, ei saa alahinnata ka teiste riiginõuete laiemat ühiskondlikku mõju. Näiteks rikkumise puhul kohaldatav rahatrahv, mille eesmärk on sundida isikut lõpetama seadusvastane käitumine ning hoida tulevikus õigusrikkujat ja teisi isikuid uute rikkumiste toimepanekust, ei täida oma eesmärki, kui karistust ei pöörata reaalselt täitmisele. Seepärast on oluline, et kõik riigi õiguspäraselt langetatud otsused täitmisele pööratakse. Sundtäitmiseega kaitstakse avalikku huvi ja kindlustatakse laiemas mõttes õiguskindlust. Kui aga riik ei suuda tasumata nõudeid efektiivselt

1 Saar, I.; Randlane, K.; Silberg, U.; Güldenkoh, M. & T. Elling., 2016. The efficiency of private enforcement of public law claims in Estonia. *Estonian Discussions on Economic Policy*, XXIV (1), pp. 145–165. Tekst ja uurimistulemused on *Verbis Aut Re* jaoks lühendatud ja kohandatud.

2 Kasutatakse ka termineid „avalik-õiguslikud rahalised nõuded ja kohustused“ ja „avaliku võimu kandja nõuded“.

Kerly Rاندlase avalik loeng finantskollledžis 25. veebruaril 2016. Töölehte täidavad kollledži direktor Uno Silberg ja maksunduse ja tolli eriala õppetooli juhataja Tõnis Elling

sisse nõuda, seatakse kahtluse alla ka nende kehtestamise ja kohaldamise eesmärk.

Täitemenetluse probleemidest

Selleks et riiginõudeid ka reaalselt tasutaks, on riik loonud sundtäitmise mehhanismi, mille kaudu nõutakse tasumata nõuded võlgnikult sisse. Üldjuhul nõuab tasumata nõuded sisse kohtutäitur täitemenetluses³. Kohtutäitur on Eesti õigusruumis avalik-õiguslikku ametit pidav sõltumatu isik, kellele riik on delegeerinud osa riigivõimu teostamisest. Alates 1. märtsist 2001 on kohtutäituriid vabakutselised (Aleksand, 2004), tegutsevad oma nimel ja vastutusel ning nende tegevust ei rahastata riigieelarvest, vaid nende endi poolt võlgnikelt sisse nõutud tasudest. Sisuliselt on riik avalikud ülesanded andnud üle erasektorile. Erasektori kaasamise peamised argumendid oli vajadus suurendada efektiivsust ja

parandada teenuse kvaliteeti (Annus, 2002). Aasta pärast hinnati reformi, mille eesmärk oli saavutada parem lahendite täitmine ja vabastada riik täitev-organi ülalpidamisest, täielikult õigustatuks. Vabakutselised kohtutäituriid suutsid aastaga kahekordistada kohtuotsustest ja halduskaristustest tulenevate kohustuste täitmise (Aleksand, 2008).

Vaatamata täitereformi esialgsele edule on riik viimastel aastatel sissenõudjana väljendanud mitu korda rahulolematust riiginõuete sundtäitmisel. Näiteks ei ole seni sissenõudja ja kohtutäituri andmekogud ühildatavad ja andmed võrreldavad. Infosüsteemide ühildamatuse tõttu puudub riigil kõikne vaade täitemenetluses olevatest nõuetest ning selle kohta, mis on nende nõuete vanus, milliseid võimalusi on kasutatud võla sissenõudmiseks ja millises ulatuses on need sisse nõutavad (Randlane, 2012). Lisaks ei võta kohtutäituriid riigi rahaliste nõuete sundtäitmisel tarvitusele kõikvõimalikke abinõusid ja meetmeid. Täitemenetlus toimub tavapäraselt vaid standardsete täitetoi- mingute jadana (rahaliste ja varaliste õiguste

³ Erandiks on maksunõuded, mis on sundtäidetavad ka maksumenetluses.

arestimine, registervara käsutamise keelamine) ning kui need tulemust ei anna, tunnistatakse nõude täitmine võimatuks. Seejuures lõpetatakse liialt paljude nõuete täitmine aegumise tõttu, samas aga ei ole teada aegunud nõuete tegelik maht ja aegumise põhjused (nt võlgniku varatus, menetluslikud probleemid, kohtutäituri puudulik tegevus). Nii ei ole võimalik uue karistuse määramisel arvestada täitemenetluse näitajatega, st ei ole teada, kas uue rahalise kohustuse tasumine on võlgniku varalise seisundi tõttu võimalik ja kas selle kohaldamine on üldse otstarbekas. Eesti täitesüsteemi puudustele viitab ka keskmine täitemenetluse kestus, mis on Euroopa Liidu liikmesriikide pikim. Euroopa Komisjoni andmetel on Eestis täitemenetluse keskmine menetlusaeg 693 päeva, kuid näiteks eelviimasel kohal oleval Horvaatial on sama näitaja 291 päeva (European Commission, 2015).

Täitemenetluse efektiivsusest

Täitesüsteemi puudused on viinud olukorrani, kus märkimisväärne osa riigitulusid jääb sisse nõudmata, mis omakorda raskendab vastavates valdkondades riigi regulatsioonide ja poliitikate rakendamist, olgu selleks siis liikustrahvide määramine liiklusturvalisuse tagamisel või rahaliste karistuste määramine kuritegevuse ennetamisel. Just seetõttu tõstatub uurimisprobleem: kas kehtiv riiginõuete sissenõudmissüsteem on efektiivne tasustamissüsteemi vaatenurgast?

Eeltoodud uurimisprobleemist tulenevalt uuriti kehtiva täitesüsteemi efektiivsust ühiskonna vaatenurgast ehk kui palju peaks riik panustama ressursi selleks, et nõuded sisse nõuda, ning kas erasektoril põhinev süsteem toetab ühiskondlikult soovitava taseme saavutamist. Uuringus keskenduti kohtutäituri käitumise ja tema tasustamise analüüsimisele. Praktilise probleemolukorra modelleerimiseks kasutati lihtsa osalise tasakaaluga mudelit, mille põhjal tehti kvantitatiivne simulatsioon. Mudeli eelduseks oli kohtutäituri ratsionaalne käitumine ja tasu sõltumine sissenõudmise tulemuslikkusest.

Uurimistulemused näitasid, et kohtutäiturite kehtiv tasustamissüsteem, kus põhitasu kujuneb

osakaaluna sisse nõutavast summast, ei soodusta suurte sissenõudmiskuludega nõuete sissenõudmist ning kaldub sisse nõudma ebaefektiivselt vähe riiginõudeid. Täpsemalt seisneb probleem selles, et osa nõuete puhul on sissenõudmine ühiskonna seisukohast küll otstarbekas, kuid kohtutäiturite jaoks osutub nende sissenõudmine ebaots-
tarbekaks. Seetõttu oleks täitesüsteemi efektiivsuse suurendamise üks võimalus tasumäärade optimeerimine. Eesti kontekstis tähendaks see tasumäärade tõstmist, mis tooks kaasa olulise kasvu nii sotsiaalses heaolus kui ka motiveeriks kohtutäituri, samas aga oleks liiga koormav võlgniku jaoks. Analüüs näitas, et eelkõige tuleks kaaluda lisatasude optimeerimist, sest see on enam seotud kohtutäituri töökoormusega ning seeläbi tuleks enam nihkuda töökoormusel põhinevale tasustamisele.

Kuidas edasi?

Uurimistulemused näitasid, et praegune riiginõuete sissenõudmine ei ole efektiivne vaatamata sellele, et see on üle antud eraõiguslikele kohtutäituritele. Vaatamata kohtutäiturite kasumi motiividele ei soodusta süsteem ise efektiivset riiginõuete sissenõudmist. On aeg üle vaadata täitemenetluse põhimõtted ja hinnata, kas enam kui viieteist aastat tagasi reformitud valdkond täidab seda eesmärki, milleks ta loodi. Tegelikult ei pruugi klassikaliste avaliku sektori funktsioonide erastamine olla imevahend efektiivsuse saavutamiseks (Randma, Annus 2000).

Kui aga soovitakse jätkata kohtutäituritel põhineva süsteemiga, tuleks kohtutäiturite tasustamise süsteem üle vaadata ja leida ühiskonnale kui tervikule sobiv mudel, mis tugineks sissenõudmiskuludega enam kooskõlas olevale tasustamissüsteemile. Tasub kaaluda ka üleminekut nõuete arvelt finantseeritavale süsteemile. Ühe alternatiivina võiks kaaluda ka sissenõudmise funktsiooni üleandmist riigiasutusele. See lahendab küll ebaefektiivsuse probleemi, kuid alahinnata ei saa teisi võimalikke probleeme. Jääb aga küsimus, millisel juhul suudetakse nõudeid sisse nõuda madalamate kuludega. ■

2016. aastal ilmunud raamat annab põhjaliku ülevaate maksuvõlgade sissenõudmise üldmenetlusest, sh maksuvõlgade sissenõudmise protsessist, maksuvõla tasumise ajatamisest, maksuhalduri täitetoimingutest ja teeb sissejuhatuse kolmanda isiku vastutuse alustesse

Viidatud allikad

- Alekand, A., 2004. Mis on kohtutäituri tasu? *Juridica*, IV, lk 252–261.
- Alekand, A., 2008. The Estonian Universal Enforcement Procedure and the Bailiff as the Taker of Procedural Decisions. *Juridica International*, XV, pp. 115–124.
- Annus, T., 2002. Riigi funktsioonide delegeerimine eraõiguslikele isikutele kohtutäiturite näitel. *Juridica*, IV, lk 224–229.
- European Commission. 2015. *Case study on the functioning of enforcement proceedings relating to judicial decisions in Member States*. [Võrgumaterjal] Leitav: http://ec.europa.eu/justice/effective-justice/files/enforcement_proceedings_final_report_en.pdf.
- Randlane, K., 2012. Ühtsema riigivalitsemise suunas: kliendipõhise loogika rakendamise võimalused avalik-õiguslike rahaliste nõuete sissenõudmisel. *Riigikogu Toimetised*, 26, lk 144–155.
- Randma, T. & Annus, T., 2000. Haldusreformi müüdid. *Riigikogu Toimetised*, 2, lk 135–144.
- Rumm, H., 2011. *Riigikogu riigieelarve kontrolli erikomisjoni raport väärtetrahvide laekumisest*. Komisjoni raport. IX Riigikogu koosseis.

Karl Koha isiklik rekord
kuulitõukes on 18,20 m

KELLY NEVOLIHINI JA KARL KOHA

AASTA SPORTLASE TIITEL

– TUNNUSTUS JA SÄRA PÄRAST PIKKA PINGUTUST

Tekst: Epp Jalakas, spordijuht

Kelly Nevolihhin akadeemiat järjekordse medalivõiduni viimas. Foto: Svea Pohla

Suuri üllatusi tänavune aasta sportlase valimine ei pakkunud. Parimaks naissportlaseks on valitud kolmel aastal järjest Kelly Nevolihhin ning aasta meessportlaseks kahel korral järgemööda Karl Koha.

Sisekaitseakadeemia kohta arvatakse sageli, et siin teevad kõik sporti. Paljuski on seda kuvandit toetanud meie õppurite ja töötajate aktiivne osavõtt kõrgkoolide, kutsekoolide, ametkondade ja rahvaspordivõistlustest. Päris kõrgesse tippu, rahvusvahelistele võistlustele (MM, EM, universiaadid jm) pääsenute hulk ei ole eriti suur, aga seda rohkem on tunnustust väärt noored, kes jõuavad topeltkarjääri põhimõtteid järgides teha mahukat ja rasket treeningut ning samal ajal ka elukutset omandada. Akadeemia aitab kaasa spordistipendiumite, oma võistlussüsteemi ja sportimisvõimalustega.

Traditsiooniliselt selgitatakse akadeemias iga aasta lõpul parimad sportlased. Kandidaate võivad esitada kõigi õpperühmade või töötajate esindajad ning valimiskogusse kuuluvad üliõpilasesinduse juhatuse liikmed, õppeprorektor, kolledžite juhid ning spordiõpetajad. Valikukriteeriumiks on head spordisaavutused, aga sageli on keeruline hinnata eri alade tulemusi, mistõttu kujuneb pingerida erinevate arvamuste punktisummana.

Kuna parimaks naissportlaseks on valitud kolmel aastal järjest Kelly Nevolihhin ning aasta meessportlaseks kahel korral järgemööda Karl Koha, võib ilmselt nende saavutusi ka teiste omadest pisut kõrgemale tõsta ja põhjalikumalt vaadelda.

Kelly Nevolihhin – seatud eesmärgid silme ees

Kelly on keskmaajooksja, mitmekordne Eesti meister, jõustruktuuride, politsei ja akadeemia meister, SELL-i mängude medalionanik, kes lõpetas 2016. aastal politsei- ja piirivalvekolledži ning alustas õpinguid sisejulgeoleku magistriõppes. Kellyt

iseloomustab töökus ja tahtejõud eesmärgi poole liikumisel. Ta on saanud innustust esimestest lapsepõlve medalitest, jooksmine sobib talle ja ta on hea nii sprindis kui ka 10 kilomeetri jooksus, aga põhi-listeks võistlusdistsantsideks on ta valinud 800 ja 1500 meetrit. Eesti kõigi aegade jooksjate edetabelis on Kelly praegu 1500 meetri distantsil 19. kohal ajaga 4.29,75 ja 800 meetri distantsil 21. kohal ajaga 2.08,55. Lisaks on Kelly auhinnakohti võitnud kaugushüppes, lamades surumises, osalenud teatevõistlustel ja fitnessivõistlustel.

Muidugi on keeruline õppida, käia osakoormusega tööl ja teha selle kõrvalt veel täiskoormusega sporti, aga korraliku planeerimisega on kõik võimalik. Ka selleks hooajaks valmistudes õnnestus Kellyl treenida välislaagris ning hea vorm realiseerus kohe 22. aprillil täiskasvanute murdmaajooksu Eesti meistritiitliks.

Ise arvab ta sportimisega jätkamise kohta, et korraliku tiimi olemasolul on kõik võimalik. „Lähedased, treener, sponsorid, mõistev ülemus tööl – need kõik on olulised killukesed, mille olemasolul ei oleks mitmel rindel rabamine võimalik. Muidugi on kõige tähtsam olla ise hakkaja ja lubadustest kinni pidada, sest vaid nii on võimalik võita kooli, töö ja perekonna usaldus. Muul moel ei oleks võimalik käia paar kuud kestvates treeninglaagrites või nädalapikkustel võistlusreisidel. Töö, kooli ja spordi sidumine on täiesti võimalik, kui seatud eesmärgid on silme ees.”

Karl Koha – motiveeriv eriline tunne

Karl Koha õpib finantskolledži teisel kursusel, ta on SELL-i mängude medalioomanik, Eesti U23 meister ning üliõpilaste meister kuulitõukes ja teistel heitealadel. Ta on jõudnud 17. kohale Eesti kõigi aegade meeste kuulitõuke edetabelis tulemusena 18.20. Odaviske vastavas edetabelis hoiab ta 73. (tulemus 63.91) ja kettaheites 75. (49.84) kohta. Karl on tulnud kahel korral akadeemia meistriks kõrgushüppes, võitnud medaleid 60 meetri jooksus ja kaugushüppes ning esindanud akadeemiat sisesõudmises ja pallimängudes.

Karli võib sageli leida akadeemia jõusaalist, kus talvega mõnevõrra langenud jõunäitajad tuleb välis-hooaja eel jälle üles saada. Sellist pisut ebaühtlast

tsükli on sportlane kogunud juba mitmel aastal ning praegu peaks vorm olema taas tõusuteel.

Karl õppis varem Audentese Spordigümnaasiumis, kus oli harjumuspärane treenida süsteemselt kaks korda päevas. Kõrgkooliõpingute kõrvalt spordiga tegelemise kohta arvab ta, et ei saa teha nii palju trenni kui tahaks, sest koolitegevused on vaimselt väsitavad, aga treeningus on vaja tugevat vaimu. Kui Karlilt küsida, miks ta on spordile pühendunud, saame vastuseks: „Spordiga tegelemist motiveerib eriline tunne, mille saad, kui hea soorituse teed. Kindlasti viib sport kokku ka uute ja huvitavate inimestega.”

Teised tublid sportlased

Parimate sportlaste tunnustamiseks kutsuti 22. veebruaril, vabariigi aastapäeva eel pidulikult rivitusel kõigi ette ka teised aasta sportlase kandidaadid, kes valiti vastavalt meeste või naiste esikuukusse: Ainar Aruväli (PPK), Eesti meistrivõistluste medalivõitja ja koondislane sangpommispordis; Hannes Käarik (lõpetas detsembris PPK), Eesti ja rahvusvaheliste võistluste medalivõitja ning üliõpilaste meister maadluses; Semjon Karhanin (PPK), rahvusvaheliste võistluste võitja ja mitmekordne Eesti meister poksis; Martin Nassar (FK), Estoloppeti pikamaasuusatamise sarja meister, mitme suusaja rattavõistluse medalivõitja; Oliver Keller (FK), mitmekordne Eesti meister trekisõidus; Anna Hargetonova (FK), üliõpilaste võistluste medalivõitja kerge- ja raskejõustikus ning pallimängudes, aktiivne osaleja enamikul akadeemia võistlustel; Kerli Uue (FK), Eesti meister saalihokis; Aveli Tättar (FK), aktiivne ja edukas osaleja nii akadeemia kui ka rahvaspordivõistlustel paljudel vastupidavusaladel; Anželika Fedoruk (lõpetas detsembris PPK), Eesti juunioride koondislane vehklemises; Laura Tšernova (FK), SELL-i mängude medalivõitja ja Eesti üliõpilaste meister kergejõustikus.

Kõigile õpinguid jätkavatele või sügisest akadeemias õppetööd alustavatele tudengitele võib soovida järjekindlat treeningutega tegelemist ning akadeemia edukat esindamist. Järgmist aasta sportlaste valimiseni, millal taas kõik head saavutused esile tõsta, on jäänud umbes kaheksa kuud. ■

Üliõpilasesindus vabariigi aastapäeva lipuheiskamisel Pika Hermanni torni juures

UUS ÜLIÕPILASESINDUS

Tekst: Heleri Pärmik, eelmise üliõpilasesinduse esimees

Kadetid on Sisekaitseakadeemias alati olulisel kohal ning nende arvamus ja sõna on määravaks ka suurte otsuste langetamisel. Kadetid osalevad nii akadeemia kui ka kolledžite nõukogudes ning erinevates töörühmades, mille eesmärk on arendada akadeemia õppekorraldust ja olmetingimusi. Samuti on akadeemia kadetitel üliõpilasesindus. Sinna kuuluvad igast kolledžist kaks esindajat ja juhatus.

Üliõpilasesinduse roll akadeemias kasvab pidevalt. Üliõpilasesindusse kuuluvad kadetid, kes soovivad panustada kadettide sotsiaalse elu ja akadeemia arendamisse. Üliõpilasesinduses saavad inimesed kogemusi nii ürituste korraldamisel kui ka üldises asjaajamises. Seal õpitakse tundma eelkõige iseennast, aga ka toime tulema ja arvestama erinevate inimestega. Üliõpilasesindus korraldab kadettidele mitmesuguseid üritusi, nagu rebaste ristimine, tutvumispidu, jõulupidu,

sõbrapäevapidu ja grillipidu. Lisaks organiseerib üliõpilasesindus septembris traditsioonilise õpetajate päeva ning aitab kaasa Eesti Vabariigi ja Sisekaitseakadeemia aastapäeva pidustustele. Eelmisel üliõpilasesindusel õnnestus akadeemia tuleviku osas kaasa rääkida ka kõrgemal tasemel, kuid seda kõigi kadettide abiga.

Esimees – **Kaarel Tõll** (PÄK)

Aseesimees spordi- ja kultuurivaldkonnas –

Rauno Loit (PPK)

Aseesimees turundus- ja kommunikatsioonivald-

konnas – **Alo Pihlau** (PPK)

Tavaliikmed – **Karina Kork, Karmen Sipelgas,**

Grete Roos, Karl Kalme,

Kristi Murula ja Burt Harrisson Purre

Soovime uuele üliõpilasesindusele sära silmadesse ja julget pealehakkamist. ■

Vabariigi 99. aastapäeva ettevalmistused

Uute kadettide füüsilise vormi katsetamine: rebaste ristimine 2016

Uute kadettide välimuse kaunistamine: rebaste ristimine 2016

Ettevalmistused 2016. aasta õpetajate päevaks

MEID ON ENAM KUI 10 000 – ÜHINEGEM!

Tekst: Sisekaitseakadeemia vilistlaskogu

12. oktoobril 1996. aastal asutati Eesti Riigikaitse Akadeemia vilistlaskogu, mis oli kooli vilistlasi ühendav ja esindav vabatahtlik ühendus. Elu keerdkäikude tõttu jäi tollase vilistlaskogu tegevus soiku. 18 aastat hiljem sai Sisekaitseakadeemia Eduard Raska nimelises auditooriumis kokku grupp aktiivseid vilistlasi, kes vilistlaskogule taas hinge sisse puhusid ning taasasutasid selle 21. jaanuaril 2014.

Sellest ajast alates on vilistlaskogu otsinud võimalusi, kuidas enam kui 10 000 vilistlast omavahel paremini ühendada ja akadeemiaga sidet tugevdada või see taasluua. Alus pandi Vilistlaste Akadeemiale ehk vabas vormis arutelu-õhtute sarjale, kus üheskoos uusi julgeolekuala-seid teadmisi jagatakse. Aruteluõhtud toimuvad kaks korda aastas: aprillis Sisekaitseakadeemia

aastapäeval ja oktoobris Vilistlaskogu asutamise aastapäeval. Seni on mõtteid vahetatud muutuva julgeolekukeskkonna, laiapindse riigikaitse, akadeemia tuleviku, riigiasutuste DNA muutmise ning vaeuudiste ja infosõja teemadel. Esinejad on olnud alati vastava valdkonna ja teema eksperdid ja praktikud. Võimaluse korral kaasame esinejadena ka akadeemia vilistlasi.

Vilistlaskogu taasasutajad 21. jaanuaril 2014

Koostöölepe allkirjastamine 14. aprillil 2016 Sisekaitseakadeemia aastapäeval Mustpeade majas

Seda, et vilistlased on ühe kooli jaoks hindamatu sihtrühm, teab ka Sisekaitseakadeemia. Just sel põhjusel sõlmisid 2016. aasta aprillis Sisekaitseakadeemia ja vilistlaskogu koostöölepe, mille eesmärk on üheskoos vilistlasi ühendada ning luua vilistlasvõrgustik ja tugevdada seda. Koostöölepe tulemusena kehtivad vilistlaskogu liikmetele ka mitmed soodustused, näiteks avatud akadeemia loengute hinnast 75-protsendine allahindlus, soodushind ühiselamutes ööbimisele ja akadeemia tasulistel üritustel kehtib liikmetele kadetihind. Selleks, et saada osa nii liikmetele mõeldud soodustustest kui ka anda oma panus Sisekaitseakadeemia arengusse, on kõik viimase kursuse kadetid ja vilistlased alates I lennust väga oodatud vilistlaskoguga liituma.

Vilistlaskogu liikmeks saab väga lihtsasti: tutvu vilistlaskogu põhikirjaga, täida ära liitumisavaldus ja esita see vilistlaskogu juhatusesele. Kõik soovijad saavad toetada vilistlasliikumist ja heade ideede elluviimist ka rahaliselt, kui teevad ühekordse või püsiva annetuse vilistlaskogu arveldusarvele. Vilistlaskogu on avatud koostööpakkumistele vilistlastega!

2017. aasta aprill seisuga on vilistlaskogul 35 liiget, kellest kolm moodustavad juhatuse. Vilistlaskogu tegemisi ja juhatuse tööd korraldab 18. lennu ja finantskolledži vilistlane Maarja-Liisa Maasik koos 3. lennu ja politseikolledži vilistlase Lauri Taburi ning 21. lennu ja sisejulgeoleku instituudi vilistlase Sandra Mägiga.

Kui tunned, et soovid vilistlaseluse korraldamisel ja vilistlasliikumise tegevustes kaasa rääkida, siis võta meiega ühendust ja liitu vilistlaskoguga! ■

Vilistlaste Akadeemia kuulutus nr 5

FAKE NEWS ehk INFOSÕJA KULDAEG?

12. aprill 2017 kell 18:30 | Kose 61, Tallinn | E. Raska aulatooriumis

PANEELDISKUSSIOONIS OSALEVAD:

IVO JUURVEE
UKU AROLD
MAREK MIIL
TEX VERTMANN

MODEREERIB: RAMON LOIK

Õulessa on oodatud kogu akadeemiapere – vilistlased, kadetid, õppijad ja töökojad

Vilistlaste Akadeemia nr 5 kuulutus – fake news ehk infosõja kuldaeg?

Hoja ennast vilistlasüritustega kursis:

www.facebook.com/skavilistlaskogu

www.sisekaitse.ee/vilistlaskogu

või liitu vilistlaste meililistiga!

Jaga oma ideid vilistlaskoguga:

vilistlaskogu@sisekaitse.ee

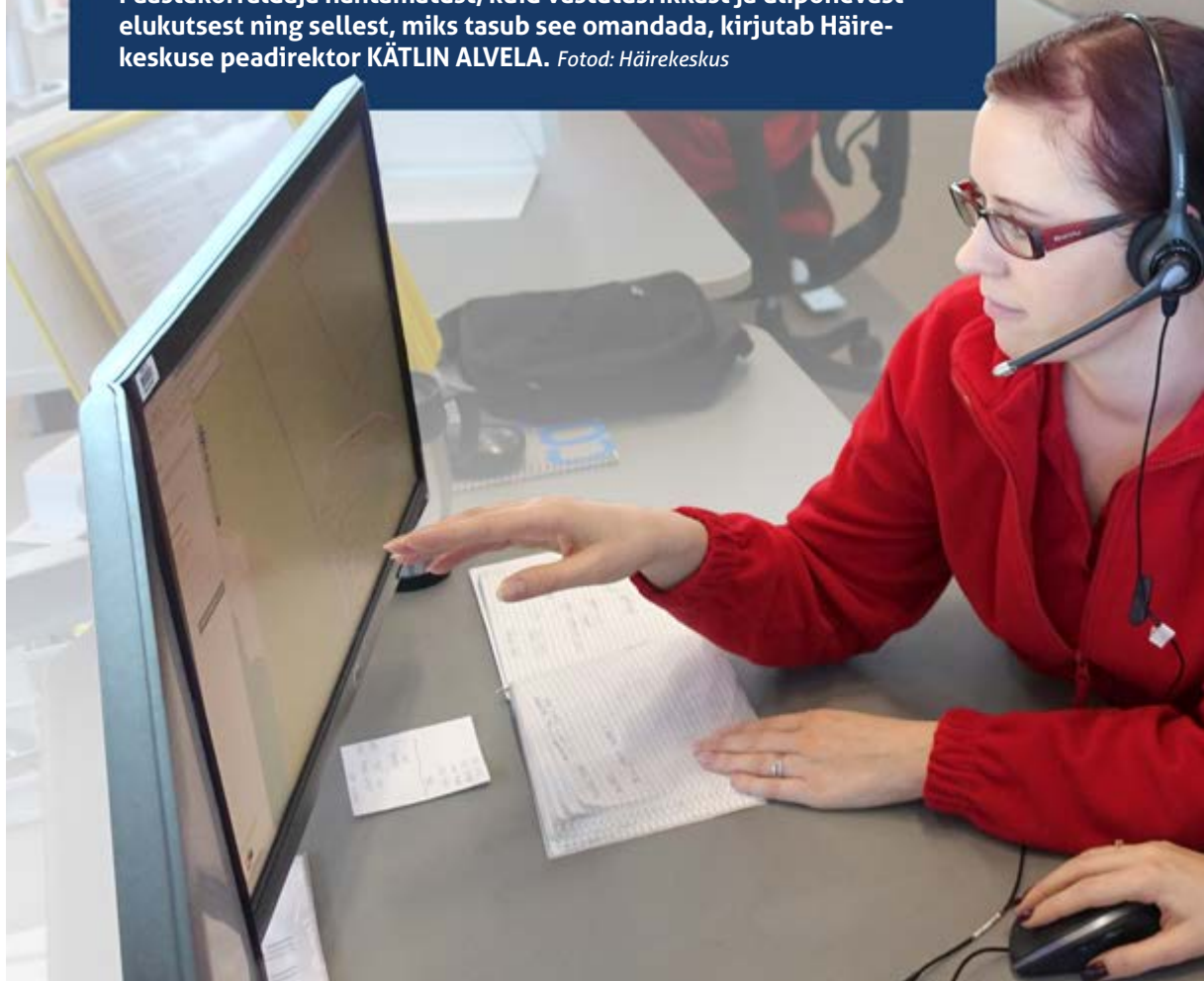
Toeta vilistlasliikumist:

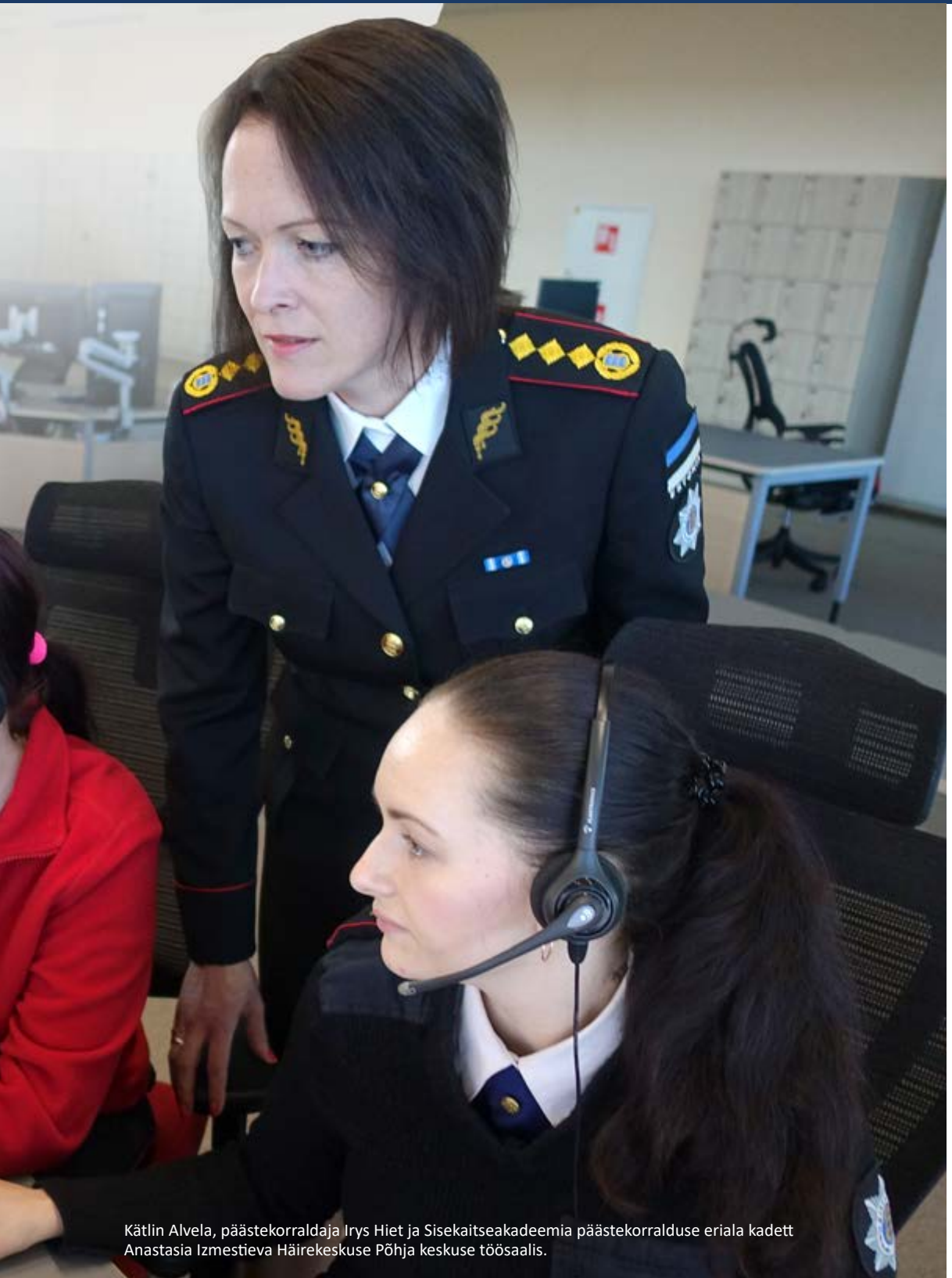
EE962200221061523677 (Swedbank AS),
selgituseks „Annetus“

HÄIREKESKUSE PÄÄSTEKORRALDAJA –

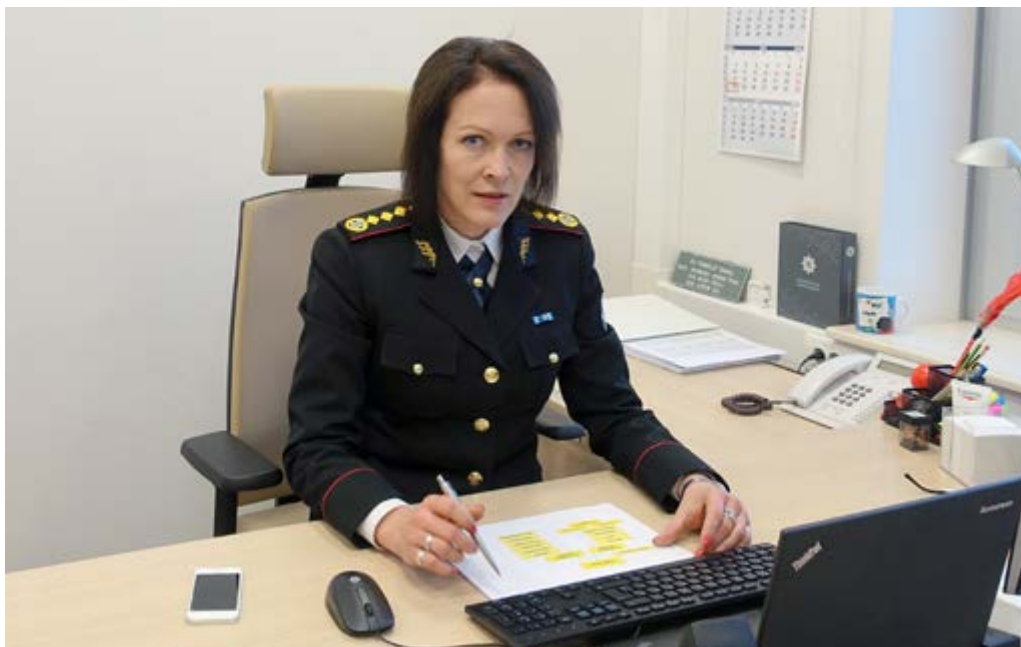
ELUPÄÄSTEV ELUKUTSE

Päästekorraldaja nähtamatust, kuid vastutusrikkast ja ülipõnevast elukutsest ning sellest, miks tasub see omandada, kirjutab Häirekeskuse peadirektor KÄTLIN ALVELA. *Fotod: Häirekeskus*

Kätlin Alvela, päästekorraldaja Irys Hiet ja Sisekaitseakadeemia päästekorralduse eriala kadett Anastasia Izmestieva Häirekeskuse Põhja keskuse töösaliis.

Kätlin Alvela töölaua taga.

Häirekeskuse päästekorraldaja võtab hädaabinumbri 112 vastu äreva kõne: „Vajan kiiresti abi, mu isa kukkus kokku, ta ei hinga!” Hädaabinumbri 112 helistab laps: „Tulge ruttu, meil läks maja põlema, kõik kohad on suitsu täis ja vananimene on ühes korteris kinni!” Häirekeskusesse helistab kortermaja paanikas elanik: „Agressiivne naabrimees on korteri mineerinud ja ähvardab selle õhku lasta!”

Need on vaid mõned näited hädaabikõnedest, mida Häirekeskuse päästekorraldajad iga päev järjest vastu võtavad – ööpäevas ligi 3000. See teeb keskmiselt 120 kõnet tunnis ja nii 24 tundi ööpäevas, 365 päeva järjest. Rohkem kui miljon kõnet aastas. Iga kõne on eriline, ükski ei korda eelmist. Iga kõne lahendamine on uus ülesanne ja vastutus päästekorraldajale. Iga kõne taga võib olla vajadus päästa inimese elu, vara ja meie elukeskkonda.

Esimene, kes aitab kiire abi vajajat

Inimesed teavad päästjaid, politseinikke ja kiirabimeedikuid, keda nähakse vilkurite ja sireeniga

õnnetuspaigale kihutamas, sündmuskohal abi andmas ja olukorda lahendamas. Kuid numbril 112 tehtud kõnele vastavaid päästekorraldajaid enamasti ei nähta ega teata, sest neist kuuleb abivajaja vaid häält telefonis. Häält, mis võib sel hetkel olla helistajale ainus side pääsemise ja ellujäämisega. Kuigi Häirekeskus on tuhandete kõnedega ööpäevas üks suurima otsesuhtlusega kiire abi asutus Eestis, ei teadvusta inimesed sageli, et 112-kõnele vastab Häirekeskus, ega tea palju päästekorraldaja tegelikust tööst, sest seda tehakse Häirekeskuse rangete turvanõuetega kõrgtehnoloogilistes töösaalides.

Kuid just Häirekeskuse päästekorraldaja on esimene, kes aitab õnnetuses numbrile 112 helistavat abivajajat ning tema tööst sõltub olulisel määral abivajaja elu, tervise ja vara päästmine. Päästekorraldaja teeb kiiresti selgeks, mis juhtus, millist abi, kuhu ja kui kiiresti on vaja, ning sellest infost lähtuvalt saadab logistik õigesse kohta abi välja. Kiire abi andmine on operatiivteenistuste koostöö, kuid selles koostööahelas on esimene Häirekeskuse töölõik, mis mõjutab määrava tegurina abi kiirust ja kvaliteeti. Häirekeskus võtab vastu kõik hädaabikõned ning töösaalidest, kus on koos nii Häirekeskuse teenistujad,

politseiametnikud kui ka infotelefonide töötajad, saadetakse välja kogu abi: kiirabi, päästjad ja politsei. Kui kõned võetakse üldjuhul kuni kümne sekundiga vastu, abivajadus ja õnnetuse asukoht selgitatakse kiiresti ja täpselt ning sellest infost lähtudes saadetakse abi ruttu välja, loob see eelduse, et abi jõuab ka kiiresti kohale ning inimeste elu ja vara päästetakse.

Numbrile 112 helistaja on tihti kriisisituatsioonis ja paanikas, ise õnnetusse sattunud või õnnetust vahetult pealt näinud. Päästekorraldaja peab väga keerulistes, abivajajale eluohtlikes olukordades suutma sekunditega abi saatmiseks olulise välja selgitada, ta peab oskama hirmunud inimese kõnet juhtida ja temalt info kätte saada, ise samal ajal rahulikult ja viisakalt jäädes. See töö eeldab igal hetkel valmisolekut ja oskust erinevaid olukordi kiirelt lahendada. Päästekorraldaja elukutse puhul on väga oluline kutsesobivus. Erialaoskused on õpitavad, kuid äärmiselt tähtsad on isikuomadused: empaatiavõime, hea suhtlemisoskus, suur pingetavustus ja mis peamine, soov aidata ja leida lahendusi abivajaja huve esikohale seades.

Seda elutähtsat elukutset saab õppida Sisekaitseakadeemia päästekolledži kutseõppes, kus õpitakse ühtviisi hästi teenindama kiirabi, pääste ja politsei hädaabiteateid. Päästekorraldajate õppe toomine paar aastat tagasi Väike-Maarja päästekoolist Tallinna Kase tänavale on võimaldanud üha enam tõsta päästekorraldajate õpetamise taset Sisekaitseakadeemias, kuna õppetöösse on kaasatud Häirekeskuse eksperdid. Päästekorraldajate õppe jaoks on välja arendatud Häirekeskuse töösaalide töökeskkonnaga samaväärne kõrgtehnoloogiline õppekeskkond.

Ahvatlevad arenguvõimalused nii noorele kui ka kogemusega töötajale

Päästekorraldajate töö nõuab suurt stressi- ja pingetavust, kuna tuleb pidevalt lahendada väga keerulisi olukordi. Tuleb olla valmis võtma vastutust iga kõne eest, mille taga võib olla vajadus päästa inimest. Kõrged nõuded on seatud hädaabiteate vastuvõtmise ja abi väljasaatmise kvaliteedile ja kiirusele: kõne vastu võtta kümne sekundiga,

kiire eluohtliku kutse esmane info selgitada ühe minutiga, abi välja saata kohe järgmise minutiga. Öövahetused, kriisilukorrad, hingele jäävad surmajuhtumid, millest on keeruline taastuda ... Mis küll kõige selle juures peaks olema päästekorraldaja töös ahvatlev?

Kõigepealt muidugi võimalus teha tööd, mis reaalselt aitab hättasattunud inimest. „Teadmine, et minu töö on eluliselt vajalik, on oluline põhjus, miks töötan päästekorraldajana,“ on öelnud inimene, kes suutis keerulises hädaabikõnes ümber veenda noormehe, kes istus raudteerööbastel ja tahtis teha enesetappu. Politsei ja kiirabi sündmuskohale kihutamise ajal hoidis päästekorraldaja osava vestlusega noormeest liinil ja tal õnnestus panna mees rööbastelt maha tulema, nii päästis ta elu ja hoidis ära suure rongiõnnetuse. „Kui ma kuulsin telefonis, et noormehe juurde jõudis kohale politsei, panin ma telefoni ära ja tundsin – jah, ma olen inimese päästnud!“ Niisugused juhtumid jäävad hinge, kuid annavad jõudu ja motivatsiooni tulla taas järgmisse töövahetusse.

Põnevaid ülesandeid enda proovilepanekuks, arenguks ja huvi korral ka tööalaseks edasiliikumiseks on nii Häirekeskuse töösaali kui ka ekspertide tasandil. Hädaabikõnesid vastuvõtva päästekorraldaja töölt saab vastavat haridust omandades edasi liikuda logistikuks, kes saadab välja abi, korraldab operatiivmeeskondade logistikat, saadab vajaduse korral sündmuskohale lisajõude ja vahendab koostööpartneritega olulist informatsiooni. Sealt edasi on võimalus tõusta kõrgharidust eeldavale valvevahetuse juhi tööpostile, kes juhivad valvevahetuses kogu meeskonna tööd.

Päästekorraldajal on innovaatilised kõrgtehnoloogilised töövahendid, nagu Häirekeskuse geoinfosisüsteem ja digikaart, mis võimaldab positsioneerida numbrile 112 helistajat, täpsustada tema asukohta digikaardi otsinguvõimalusi kasutades ning näha kõige kiiremini kohalejõudvaid operatiivmeeskondi ja kiireimat teed sündmuskohale jõudmiseks.

Üks vastutusrikas ülesanne on olla valmis kriiside puhkemisel, osata inimestelt saadud teabe põhjal sündmusi õigesti hinnata ja võimalikke kriisilukordi aegsasti ära tunda, juhendada abivajajaid oma teadmiste piires ning korraldada abi saatmist kriisitingimustes. Selliseid kriise võivad põhjustada nii kliimamuutused, näiteks üleujutused, kui ka terrorismioht.

Häirekeskuse ja Päästeameti ühishoone Tallinnas Osmussaare 2. Siin asuvad Häirekeskuse juhtkond, administratsioon ja Häirekeskuse Põhja keskuse töösaal ning Päästeameti Põhja päästekeskuse Lasnamäe komando.

Häirekeskuses on väärilisi ülesandeid ka asutuse töötajana teenuse ja organisatsiooni arendamisel. Kui tuled tööle Häirekeskusesse, saad olla osaline hädaabiteenuse arendamises Eesti ühel hädaabinumbri 112. See annab võimalusi täendada ja rakendada teadmisi meditsiini-, pääste- või politseivaldkonnas, infotehnoloogias, siseturvalisuses või avalikus halduses laiemalt. Päästekorraldaja elukutsel on väärtus ka isiklikus plaanis – oskus aidata ka siis, kui lähedane inimene satub õnnetusse.

Elutähtsale tööle väärilised motivaatorid

Nii pakub päästekorraldajaks õppimine ja Häirekeskusesse tööletulek põnevad ametit ja arenguvõimalusi nii keskkooli lõpetanud noortele kui ka töökogemusega inimestele. Kui oled alles elukutset ja esimest töökohta otsiv noor, on päästekorraldaja eriala sinu esimene ja suure potentsiaaliga samm

edasisel töö- ja õpinguteel. Kui oled uusi väljakutseid vajav ja töökogemusega inimene, on päästekorraldaja elukutse uus missioonitundega amet. Häirekeskuses töötavad edukalt päästekorraldajana eri vanuses ning erineva töö- ja elukogemusega inimesed.

Minu oluline eesmärk on väärtustada Häirekeskuse töötajate tööd vastavalt selle olulisusele ja tasemele. Seda nii materiaalse ja moraalse tunnustamise, füüsilise ja vaimse tervise hoidmist ja taastamist toetava töökeskkonna kui ka avatud ja kaasava organisatsioonikultuuri loomise kaudu.

Asutuse juhil on eesmärged võimalik ellu viia vastava võimekuse ja hästi kokkutöötava meeskonnaga. Kui oled Sisekaitseakadeemias päästekorraldajaks õppinud ja tulnud tegema elutähtsat päästekorraldaja tööd, on sul väga põnev võimalus õppida hädaabiteenust tundma eri karjääriotsanditel ning jõuda meie meeskonnas välja minu kõrvale või minu asemele juhitoolile, kus saame koos luua inimeste jaoks üht kõige olulisemat – turvalist igapäevaelu kogu Eestis. ■

SÜNDMUSED

TOIMUNUD

6.–7. aprillil toimusid Sisekaitseakadeemias vangla-teenistuse enesekaitsekursuse mini-kutsemeisterlikuse võistlused. Viru, Tartu ja Tallinna vanglas toimuvatel kursustel osalevad 36 gümnaasi võitnud mõõtu laskmises, esmaabi andmises ja erialaviktoriiis. Lisaks näitasid õpilasvõistkonnad oma turvataktika oskusi kambriülesandes, kus noortel tuli lahendada konkreetne õigusrikkumise situatsioon kahe kinnipeetavaga.

TULEKUL

19. juunil kell 16.00 istutavad akadeemia lõpetajad traditsioonilise tammepuu. See iga-aastane tseremoonia sai alguse 1996. aastal, kui akadeemia lõpetas esimene lend. Sellest ajast alates on oma puu istutanud Kase tänava pikale tammeallele iga lõpulend.

20. juunil algusega 11.00 toimub Nordea kontserdimajas SKA lõpuaktus. Sel aastal on esimest korda ühildatud kutse- ja kõrgharidusõppe aktused. Meeleolu loob Politsei- ja Piirivalveorkester.

23.–23. augustil leiab Narvas aset Suveakadeemia, akadeemia töötajate aasta suurim koolitussündmus ja sissejuhatus algavale õppeaastale.

VASTUVÖTT

27. mail toimuvad Tallinna õppekompleksis eesti keele ja kehalise võimekuse elukatsed.

19.–29. juunil toimub sisseastumisavalduste vastuvõtt. Avaldusi saab esitada elektrooniliselt infosüsteemis SAIS või kohapeal akadeemia raamatukogus (Kase 61, Tallinn). Korranga saab kandideerida kuni kahele erialale.

3.–14. juuli toimuvad vastuvõtukatsed ja kutsevestlused.

Loe lähemalt www.sisekaitse.ee.

MINU AFGANISTAN

Akadeemia arendusprorektor MAREK LINK meenutab, kuidas ta käis aasta eest rahvusvahelisel politseimissioonil (EUPOL) Afganistanis strateegilise juhtimise koolitajate koolitust läbi viimas.

Lahkusime Tallinnast 29. aprillil 2016. aastal. Sihtkohta jõudsim 30. aprillil 1395. aastal. Mina ja justiitskolledži lektor Erik Rüütel ei olnud leiutanud ajamasinat, lihtsalt Afganistanis käib aja arvestamine teisiti. Ääretult meeldiv oli kohata sooja vastuvõttu ja seda mitte ainult temperatuuri mõistes. Meid ootas kerges päikesepõletuses, kuid naeratav akadeemia magistrant Margus Kotter, kes vastutas Afganistanis toimunud EUPOL-i missiooni käigus Afganistani sisejulgeolekuametnike kompetentside arendamise eest. Tema oli ka see, kes oli meie reisi sinna korraldanud. Tuntud kriisijuhina valmistas Margus Kotter meid järgnevas ette ja sõnastas kolm prioriteeti, mida pidime järgima.

Esimene prioriteet on turvalisus, teine prioriteet on turvalisus ja kolmas: nautige seda, mida te siin teete. Etteruttavalt see ka tõepoolest nii oli, sest järgnes sõna otseses mõttes militaaroperatsioon – koolitajad toimetati koolituskohta. Kogu tegevus toimus umbes 10 kilomeetri raadiuses

ja kestis koos vahelaagris peatumisega peaaegu ööpäeva, kuni neljakordse soomustusega maasturid, kus istusid hambuni relvastatud turvamehed ning kiivrite ja kuulivestidega koolitajad, EUPOL-i laagrisse jõudsid. Sellel hetkel tundus, et kogu Afganistani julgeolek toetub kolmele eestlasele: lisaks Margusele tervitas meid EUPOL-i missiooni asedirektor kindral Tarmo Miilits ja laagri turvaülem Jaanus Teearu.

Järgmisel päeval alustasime strateegilise juhtimise koolitusega, mille peamine eesmärk oli koolitada koolitajaid. Ruum oli rahvast täis, eesreas istusid kolm uhkes mundris kindralit, vasakus ääres täheldasin paari naisterahvast ning ülejäänud kohad täitsid kõrgel positsioonidel olevad ametnikud, siin-seal ka mõned õppejõud. Alates esimestest tervitussõnadest oli kuulda pastakate krabinat, kirjutati üles kõik, nii tervitused, tutvustused, kohvipauside ajad, viisakused kui ka naljad. Enne kui suutsime alustada sisulise koolitusega, oli

pool õppimiseks ettenähtud kaustikust täis kirjutatud. See oli lihtsalt viis, kuidas nad olid harjunud õppima, aasta on ikkagi 1395.

Teiseks tuli kohaneda esitlusviisi ja -tehnikaga. Me kõik teame, et slaidiesitlused toetavad pigem õpetajat kui õppijat. Üsna võimatu oli ära tunda oma slide, kui need on kirja pandud dari keeles. Sealhulgas kõik graafikud, joonised ja tabelid, mida meie loeme vasakult paremale, kuid nemad alustavad paremast servast. See põhjustas üsna mitu keerulist olukorda. Ellujäämisstrateegia „kohane või sure“ aitas ka seekord. Nii mina kui ka Erik kohandasime meetodika ümber ning saime kuulajad küsimusi esitama, diskuteerima, argumenteerima, töötama meeskondades ja tegema täiesti arvestatavaid esitlusi, mida tulid kuulama ka siseministeeriumi kõrged esindajad. Paljud kogesid sellist koolitusstiili esimest korda. Kuid peamine oli see, et mõlemad pooled nautisid seda, mida nad tegid, nii sai ka Marguse sõnastatud kolmas prioriteet täidetud.

Afgaanid on külalislahked ja sõbralikud, loomulikult tuleb nende tunnustus välja teenida ning see

Eksamitulemuste ootel: innustav kõne kohaliku kindralilt ja siis on kord koolitajate käes

ei ole alati kerge, kuid kui oled selle saavutanud, on nende austus ja tänu siiras ning nad oskavad seda väljendada kindlasti paremini kui meil Lääne kultuuris harjumuspärane on. Koolitajana oli see kogemus kindlasti hindamatu. Afganistani kogemuse tagasi vaadates olen uhke nende Eesti meeste üle, kes meist sinna maha jäid. Nad teevad seal head tööd, neist teatakse vähe, aga nende panus on tohutu. ■

Eesti poisid Afganistanis: võõrustajad Tarmo Miilits, Jaanus Teearu, Margus Kotter ja külaliskoolitajad Marek Link ning Erik Rüütel

NII ME ALUSTASIME

Akadeemia töötajate vormiriietusest kirjutab akadeemiaga 24 aastat seotud olnud VALDUR TALTS.

1993. aastal, Eesti Sisekaitse Akadeemia esimese õppeaasta teisel semestril valmistati kõikidele õppejõududele ja esindusfunktsioonidega töötajatele (allüksuste juhid, kolledžite referendid, raamatukogu töötajad jt) ühtsed igapäevase ja piduliku vormiriietuse komplektid. Vormid telliti individuaalõmbluse korras tollase Teenindusmaja õmblusateljelt, kus tuli üldjuhul käia kaks korda proovis. Töötajate vormiriietuse komplektide valmistamine tasuti esimestel aastatel akadeemia eelarvest, kuid see hüve kadus hiljem eelarve järsu vähendamise tõttu.

Naistöötajad

Igapäevase vormiriietuse komplekti moodustasid tumesinine seelik ja kaherealine metallnööpidega pintsak, helesinised pikkade ja lühikeste varrukatega päevasärgid ning tumesinine või punane pikk lips. Piduliku komplekti puhul kanti erandina valget seelikut ning pikkade või lühikeste varrukatega päevasärki ja pikka musta lipsu. Seejuures oli igaühel õmbleja juures võimalik valida kas sirge lõhiku(te)ga või (täis)plisseeritud seelik.

Hästi on mees, et ühtse vormiriietusega olid eriti rahul daamid, kes ei pidanud igal hommikul pead murdma, mida tööle selga panna.

Meestöötajad

Igapäevane vormiriietus koosnes (tume)hallidest viigipükstest ja tumesinisest kaherealisest metallnööpidega pintsakust ning pikkade ja lühikeste

Akadeemia lipsud

varrukatega helesinistest päevasärgidest. Komplekti kuulus punane ja hiljem ka tumesinine pikk lips.

Piduliku komplekti koosseisu kuulusid erandina mustad viigipüksid ning pikkade ja lühikeste varrukatega valged päevasärgid koos pika musta lipsuga.

Mõned vormiriietuse ühised elemendid

Pintsakute rinnataskutele oli õmmeldud vapi- kujulisel alusel väljaõmmeldud akadeemia logo kujutis (ilma tekstiosata) ja kõikide päevasärgide rinnataskutele oli kantud siiditrükis akadeemia mustvalge logo.

Lipsudel olid väljaõmmeldud tähed „ESA“ või riigilipu värvides kaldtriibud ja väljaõmmeldud riigivapi kujutis. Pärast Eesti Sisekaitse Akadeemia ümbernimetamist Eesti Riigikaitse Akadeemiaks õmmeldi igapäevastele lipsudele monogramm „ERA“.

Pintsaku kollasest metallist nõõpidele oli stantsitud kolme lõvi reljeefsed kujutised. Iga töötaja sai lisaks akadeemia logoga (ilma tekstiosata) metallist rinnamärgi. Neid on võimalik praegugi osta meie raamatukogu suveniiriletist.

Meeste vormi juurde oli võimalik enda kulutellida mustad paksu poritallaga kingad, daamidele kergemad ja poolkõrge kontsaga mustad kingad. Kõik need valmistati käsitsi Pirita keskkooli hoovil tegutsenud jalatsitöökojas.

Erivormid

1993. aasta juulis, enne USA külastamist, õmmeldi rektor Eduard Raskale ja prorektor Ivar Aimrele lisaks helehallid kaherealised pintsakud, mida mõned kolleegid hakkasid hiljem nimetama „kindrali pintsakuteks“.

Fotol olevaid akadeemia tekleid ei olnud siis veel olemas. Need on annetanud akadeemia üliõpilasesindus, et märkida nende kandjate teeneid üliõpilaskonna ees.

Kaasamõtlemiseks

Selle aasta 17. aprillil toimunud akadeemia esimese aasta meenutuspäeval tuli jälle jutuks juba mitme varasema rektori puhul arutusel olnud ettepanek kavandada töötajatele klubipintsak. On ju nii, et igaüks peab igapäevase riietuse eest nagunii hoolitsema ja miks mitte selle nimel teha kulutus endale akadeemia sümbolitega pintsaku ja lipsu tellimiseks? Kindlasti aitab ühtsem väljanägemine meie peret veel lähendada, seda eriti juhul, kui oled otsustanud siin majas kaua töötada.

Mis puutub kadettide vormiriietust, siis esimestel aastatel kandsid kõikide erialade tudengid laigulisi välvorme, mille all oleva T-särgi rinnaesisel oli akadeemia logo suur kujutis. Hiljem valmistati need särgid igale erialale eri värvusega, aga see on juba hoopis teine lugu. ■

Spordijuht Epp Jalakas igapäevases naistevormis ja Valdur Talts pidulikuis meestevormis. Mõlemal peas akadeemia tekkel

UUDISKIRJANDUS SISEKAITSEAKADEEMIA RAAMATUKOGUS

„LAPSIIN KOHDISTUVIEN VÄKIVALTA- JA SEKSUAALIRIKOSEPÄILYJEN TUTKINTA”

Toimetajad Noora Ellonen ja Satu Rantaeskola
 Tampere: Poliisiammattikorkeakoulu, 2016

Soome õppematerjal käsitleb laste vastu suunatud vägivalda- ja väärkohtlemisjuhtumite uurimist. Õppematerjal on mõeldud tulevastele politseinikele.

„LAPSE KÜSITLEMISE KÄSIRAAMAT”

Anneli Liivamägi-Hitrov ja Kristjan Kask
 Tallinn: Justiitsministeerium, 2016

Käsiraamat aitab mõista lapse arengu iseärasusi ja käitumise põhjuseid ning annab suuniseid soodsate küsitlemistingimuste loomiseks, lapsele arusaadavate küsimuste koostamiseks ja küsitlemistehnikate kasutamiseks.

„CYBERSECURITY IN THE EUROPEAN UNION”

George Christou
 New York: Palgrave Macmillan, 2016

Küberruumi turvalisuse tagamiseks on kujunenud üks 21. sajandi kõige pakilisemaid probleeme. Raamat aitab mõista, kuidas ja millisel määral on küberjulgeoleku tõhustamisega tegeletud Euroopa Liidus.

„BASIC KNOWLEDGE DOCUMENT RECOGNITION”

H. J. Hollegie
 Netherlands: Sdu Uitgevers, 2015

Raamatus kirjeldatakse üksikasjalikult eri dokumentide turvaelementide kontrollimist, sh elamisloa, isikut tõendavad dokumendid ja juhiloa, samuti on kirjeldatud ka panga väärtpaberite ja pangatähtede turvaelemente. Raamatuga on kaasas dokumendinäidised ja luup praktiliseks harjutamiseks.

„BOARDING IN FRONTEX-COORDINATED JOINT MARITIME OPERATIONS: BEST PRACTICES & GUIDELINES”

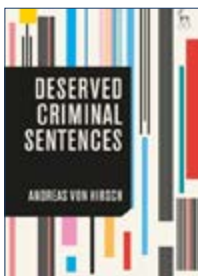
Frontex, 2017

Käsiraamatus käsitletakse selliseid valdkondi nagu õiguslik raamistik laevade kinnipidamiseks ja kontrolliks, standardne töökorraldus, soovituselised juhtumite käsitlemiseks, tõendite ülevõtmine kohtumenetluse jaoks, nõuded varustusele ja soovituselised koolitusteks.

„DESERVED CRIMINAL SENTENCES: AN OVERVIEW”

Andreas von Hirsch
 Oxford and Portlan: Hart Publishing, 2017

Autor tutvustab karistuspoliitika üha laiemalt levinud karistusmudelit, kus karistuse määramisel on rõhk kuriteo raskusastmel. Raamat on mõeldud kõigile, keda huvitab karistusõiguse teooria ja praktika.

„TULETÕRJEDEPOOD JA PRITSIKUURID EESTIS”

Tallinn: Eesti Tuletõrjemuseum, 2016

Valik Eesti tähelepanuväärsetest tuletõrjedepoodest – alates pritsikuuridest tänapäevaste depoodeni. Eraldi peatükk on tuletõrjehoonete ajaloo ja arhitektuurist. Raamatuga on kaasas kaart hoonete asukohtadega. Raamat on paralleelselt eesti, inglise ja vene keeles.

Raamatute, lõputööde ja muude teavikute otsimiseks e-kataloog ESTER
https://www.ester.ee/search~S88*est

Sisekaitseakadeemia e-üliõpilastööde ja e-raamatute keskkond DIGIRIIDL
<https://digiriidul.sisekaitse.ee/>

2017. AASTA KEVADSEMESTRIL ILMUNUD ÕPPEKIRJANDUST

„KARISTUSÕIGUS. ÜLESANDED JA KAASUSED“

Jan Pulk

Õppematerjal on mõeldud politsei- ja piirivalvekolledži õppuritele kasutamiseks seminarides, iseseisvaks tööks ja rühmatööde tegemisel. Õppematerjali peamine eesmärk on õpetada õppureid ennekõike süiteokoosseisu tekste oskuslikult lugema ja lahti mõtestama ning seejärel erinevate elujuhumite kontekstis isikute käitumist õigesti kvalifitseerima. Ülesannete ja kaasuste lahendamise eeldus on karistusõiguse üldosa õpiväljundite kohaste teadmiste olemasolu.

„PÄÄSTETÖO TERMINITE SELETAV SÕNARAAMAT“

Vadim Ivanov, Feliks Angelstok, Tarvi Ojala ja Tarmo Marvet

Sõnaraamat on mõeldud päästeala töötajatele, õppuritele ja vabatahtlikele päästjatele. Seda võib kasutada igapäevases kutsetöös, päästekoolituse taseme- ja kutseõppes ning täienduskoolituses. Sõnaraamat sisaldab päästevaldkonna oskussõnu ja mõisteid koos seletustega ning ingliskeelsete vastetega.

„POLITSEIEETIKA KAASUSED. TÖÕVIHIK“

Eda Sieberk

Õppematerjal on 2015. aastal ilmunud õpiku „Politseieetika: teooria ja praktika“ lisa. Selle eesmärk on tõsta teadlikkust politseitöö riskidest ja õpetada, kuidas reageerida ebaeetilisele käitumisele. Esimeses osas keskendutakse eetilist käitumist arendavatele praktilistele harjutustele, mis aitavad tugevdada ja parandada politseiametniku professionaalsust. Teises osas käsitletakse eetiliste juhumite lahendamist, tuginedes eetilise dilemma lahendamise mudelile, ja kirjeldatakse 25 eetilist kaasust Politsei- ja Piirivalveameti töömait. Õppematerjal pakub ideid, mõtteid ja näiteid, mida lugeja saab ise enda jaoks kohandada, täiendada ja vajaduse korral muuta.

„SUITSUSUKELDUMISE TEHNIKA TULEKAHJUDEL“

Igor Šarin, Marko Soontalu ja Madis Moor

Esimene suitsusukeldumise tehnikat käsitlev õppematerjal „Pääste – juhised tulekustutus-töödel (PÄTU)“ ilmus aastal 2010 ja selle autor on Heiki Soodla. Teoses kirjeldati suitsusukeldumise liikumist infrapunakaamerata, lähtudes sellel ajal kehtivatest normdokumentidest, mis reguleerisid suitsusukeldumise läbiviimist. Raamatu „Suitsusukeldumise tehnika tulekahjudel“ koostajate eesmärk on täiendada eespool mainitud teost ning kirjeldada suitsusukeldumise tehnikat liikumisel infrapunakaameraga ja ilma ning viia see kooskõlla kehtiva regulatsiooniga. Õppematerjal on mõeldud päästjate taseme- ja täiendkoolitamiseks nii Sisekaitseakadeemias kui ka päästeteenistuses.

„25 AASTAT TURVALISEMAT EESTIT. SISEKAITSE- AKADEEMIA 1992–2017“

Lauri Vanamõlder

Sisekaitseakadeemia 25. aastapäevaks ilmus juubeliraamat „25 aastat turvalisemat Eestit. Sisekaitseakadeemia 1992–2017“, mida on võimalik osta akadeemia Tallinna raamatukogust ning Rahva Raamatust ja Apollot üle Eesti.

Peagi ilmumas

- Jelena Kapura, Aida Hatšaturjan „На страже закона и порядка. Учебные материалы по русскому языку для служащих полиции“ (vene keele õppematerjalid politseitöötajatele)
- Mait Laaring, Siiri Pars, Helen Kranich, Ele Nuka, Jaak Kiviste, Monika Mikiver, Triin Roosve ja Ülle Vanaisak „Korrakaitseeadus. Kommenteeritud väljaanne“

SISEKAITSEAKADEEMIA KIRJASTUS avaldab sisekaitsealast õppe- ja muud erialakirjandust. Kõik õppematerjalid on elektroonilisel kujul kättesaadavad akadeemia raamatukogu Digiriivist <https://digiriiv.sisekaitse.ee/>.

www.sisekaitse.ee/kirjastus

Magistriõpe Julgem tulevik

Ka Sina võiksid olla üks neist, kes annab panuse Eesti laiapõhjalisse riigikaitseesse.

Dokumentide vastuvõtt 19.-29. juuni 2017

sisekaitse.ee/vastuvott-magistrioppesse